

Pauli Ahola

SÄHKÖSUUNNITTELUTOIMISTON PERUSTAMINEN

Case Tmi Paulin Sähkösuunnittelu

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sähkötekniikan koulutusohjelma
Joulukuu 2015**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieska	Aika Joulukuu 2015	Tekijä/tekijät Pauli Ahola
Koulutusohjelma Sähkötekniikan koulutusohjelma		
Työn nimi SÄHKÖSUUNNITTELUTOIMISTON PERUSTAMINEN Case Tmi Paulin Sähkösuunnittelu		
Työn ohjaaja Kaija Arhio, Jari Halme		Sivumäärä 45
Työelämäohjaaja		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää yrityksen perustamiseen liittyviä asioita. Työn tavoitteena oli kehittää liikeidea ja laatia liiketoimintasuunnitelma perustettavalle sähkösuunnittelutoimistolle. Perustettavan yrityksen toimialana on sähkötekniinen suunnittelu. Opinnäytetyö perustui tekijän omaan liikeideaan ja toimeksiantajana oli opinnäytetyön tekijä itse. Työ käsittelee yrityksen perustamisprosessia sekä siinä huomioon otettavia asioita.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä toimeksiantajan tarpeeseen riittävästi tietoa yrityksen perustamisesta, jotta yritystoiminnan pystyisi aloittamaan. Opinnäytetyössä on kaksi osa-aluetta. Ensimmäisessä osiossa käytiin läpi yrityksen perustamiseen tarvittavia tietoja, toisessa osiossa tehtiin liiketoimintasuunnitelma.</p> <p>Opinnäytetyö sisältää salaisen liiketoimintasuunnitelman.</p>		
Asiasanat Sähkösuunnitelma, sähkösuunnittelu, yrityksen perustaminen, yritys		

ABSTRACT

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Ylivieska	Date December 2015	Author Pauli Ahola
Degree programme Electrical Engineering		
Name of thesis ESTABLISHMENT AN ELECTRICAL PLANNING Case Tmi Paulin Electrical planning		
Instructor Kaija Arhio, Jari Halme		Pages 45
Supervisor		
<p>The purpose of this thesis was to clarify issues about starting up a company. The objective of the thesis was to develop the business idea further and compose a business plan for an electrical engineering office. The area of business is electrical engineering planning. Commissioner of the thesis was the author of the thesis, because the work was based on his own business idea. This thesis studies the process of establishing a company and issues which have to be taken into consideration.</p> <p>The purpose of the thesis was to answer the client`s need to acquire enough information for establishing a business. This thesis had two aims. The first was to offer enough information and practical instruction for establishing a company. The second was to write a business plan for the entrepreneur. Thesis contains a confidential business plan.</p>		
Key words Electrical plan, electrical planning, enterprise, foundation a process		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 YRITTÄJYYS JA YRITYKSEN PERUSTAMINEN	3
2.1 Yrittäjyys Suomessa	3
2.2 Yrittäjältä vaadittavia ominaisuuksia	4
3 SÄHKÖSUUNNITTELUTOIMISTON PERUSTAMINEN JA SÄHKÖSUUNNITTELU SEKÄ SÄHKÖSUUNNITTEMA.....	6
3.1 Yritysideasta liikeideaksi	6
3.2 Yrityksen liikeidea.....	6
3.3 Sähkösuunnittelu ja sähkösuunnitelman toimitussisältö	8
3.4 Hinnoittelu	10
3.5 Laskutus.....	10
3.6 SWOT-analyysi perustettavasta yrityksestä.....	11
3.7 Liiketoimintasuunnitelma	12
3.8 Sähkösuunnittelutoimiston nimen valinta ja yrityksen toimiala	15
3.9 Yritysmuodon valinta ja yrityksen perustamisvaiheet	16
4 ALKAVAN YRITYKSEN RAHOITUS	20
4.1 Rahoitusmuodot	20
4.2 Oma pääoma	20
4.3 Vieras pääoma	20
4.4 Yritystuet	21
5 YRITYSMUODOT	22
5.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja eli toiminimi.....	22
5.2 Osakeyhtiö	24
5.3 Kommandiittiyhtiö	27
5.4 Avoin yhtiö	28
6 ARVONLISÄVEROTUS JA ILMOITUKSET REKISTEREIHIN	30
6.1 Arvonlisäverotuksen perusteet.....	30
6.2 Arvonlisäveron alarajahuojennus	31
6.3 Käännetty arvonlisäverovelvollisuus.....	31
6.4 Kausiveroilmoitus	32
6.5 Arvonlisäverovelvollisten rekisteri	32
6.6 Ennakkoperintärekisteri	32
6.7 Työnantajarekisteri	33
7 TALOUSHALLINTO JA VAKUUTUKSET	34
7.1 Kirjanpito ja tilikausi sekä verovuosi.....	34
7.2 Tilinpäätös ja tilintarkastus.....	35
7.3 Vakuutukset.....	38

8 MARKKINOINTI JA TOIMINNAN KANNATTAVUUS.....	40
8.1 Sisäinen ja ulkoinen markkinointi.....	40
8.2 Kilpailukeinot markkinoilla	41
8.3 Toiminnan kannattavuus ja alkuinvestoinnit.....	41
8.4 Toiminnan kulut	42
8.5 Rahoituslaskelma	42
8.6 Kannattavuuslaskelma.....	43
8.7 Myyntilaskelma.....	43
9 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	44
LÄHTEET	45
KUVIOT	
KUVIO 1. Yritysten lukumäärän, henkilöstön ja liikevaihdon kehitys 2000 – 2010 (Tilastokeskus 2011).....	4
KUVIO 2. Perustettavan yrityksen Tmi Paulin Sähkösuunnittelutoimiston SWOT-analyysi (Ahola 2015).....	12
KUVIO 3. Yrityksen perustamisen vaiheet (mukaillen Keski-Uudenmaan Uusyrityskeskus ry 2015).	18

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää yrittäjyyteen ja yrityksen perustamiseen sekä yrityksen toimintaan liittyviä asioita. Työ on tehty ohjeeksi aloittavalle yrittäjälle, joka suunnittelee perustavansa yrityksen ja aloittavansa liiketoiminnan ja olla muutenkin apuna yrityksen toiminnassa. Perustettavan yrityksen olisi tarkoitus tarjota sähkösuunnittelupalveluita aluksi vain omakotirakentajille uudis- ja saneerauskohteisiin sekä varastorakennuksiin, pienempiin maatalouden rakennuksiin ja erityyppisiin teollisuusrakennuksiin. Myöhemmin tarkoitus on laajentaa toimintaa ja tarjota sähkösuunnittelupalveluja myös suurempiin rakennuskohteisiin, esimerkiksi rivitalot ja kerrostalot. Yritystä perustettaessa pitää olla tietoinen yrityksen perustamistoimista ja velvollisuuksista, kuten rekistereihin ilmoittautuminen.

Ennen kuin yritystä lähdetään perustamaan, on syytä pohtia, löytyykö yrittäjältä vaadittavia taitoja ja ominaisuuksia. Onko liikeidea tarpeeksi kannattava, hinnoittelu kilpailukykyinen, toiminta realistinen, onko markkinoilla kysyntää yrityksen tuottamille palveluille/tuotteille ja millä keinoilla yritys kilpailee markkinoilla sekä löytyykö tarvittavaa rahoitusta. Liikeidean pitää olla realistinen ja kannattava, jotta yritys voisi menestyä ja tuottaa voittoa omistajalleen.

Liiketoimintasuunnitelma kannattaa laatia ennen perustamista ja tehdä myös kannattavuuslaskelmat, jotta tiedetään, onko yritystoiminta kannattavaa. Yritystä perustettaessa täytyy huomioida myös muun muassa sopivan yhtiömuodon valinta, löytää yritykselle sopiva nimi, täyttää yritysmuodon vaatimat perustamisasiakirjat, päättää miten yrityksen taloushallinto hoidetaan ja ottaa tarvittavat vakuutukset sekä päättää miten yritystä markkinoidaan. Pitää ilmoittautua myös tarvittaviin rekistereihin, kuten arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja ennakkoperintärekisteriin. Jos kannattavuuslaskelmat osoittavat toiminnan olevan kannattavaa, yritys on myös tarkoitus perustaa lähitulevaisuudessa. Opinnäytetyö perustuu tekijän omaan liikeideaan.

Maailmassa pidetäänkin yrittäjyyttä merkittävänä työpaikkojen luomisessa, työllisyyden kohentamisessa ja sitä tuetaan eri keinoin. Ulkoinen yrittäjyys on tärkeää maailmassa. Ulkoisella yrittäjyydellä tarkoitetaan yrittäjyyttä ammattina ja työnä, se on tärkeää yhteiskunnan talouskasvulle, kilpailukyvyllä ja hyvinvointivaltion säilyttämiseksi. Yhteiskunnassa sekä suuret että pienet yritykset ovat tärkeitä. Tärkeää on myös uusien yritysten perustaminen ja olemassa olevien toiminnan laajentaminen. Hallitus politiikkaohjelmissaan on asettanut myös tavoitteek-

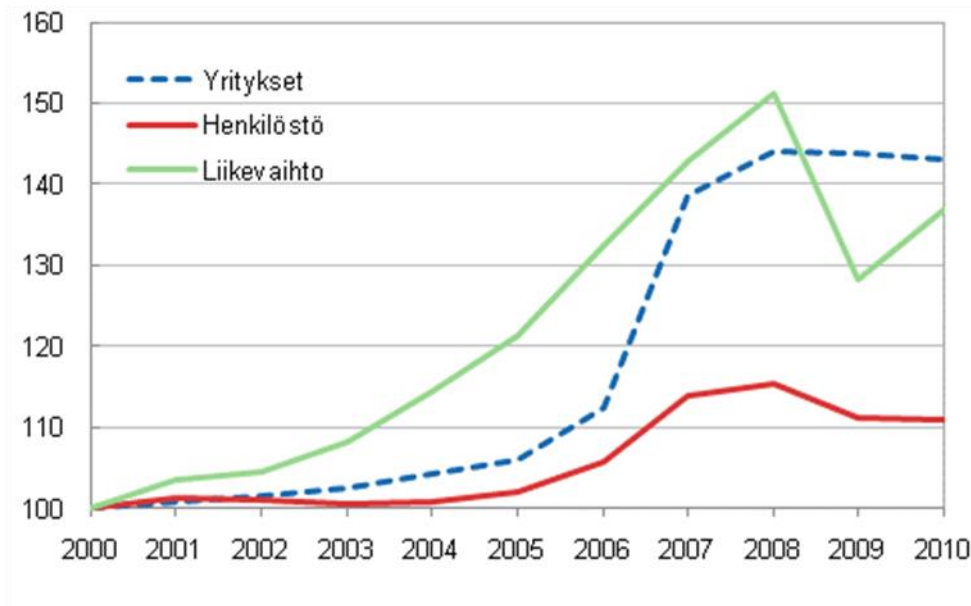
seen lisätä halukkuutta yrittäjäksi ryhtymiseen sekä helpotettaisiin yrittäjyyttä sääntöjä ja velvoitteita purkamalla sekä keventämällä verotusta, eli sääntelyä vähentämällä. Hallituksella on myös tavoitteena helpottaa ensimmäisen työntekijän palkkaamista vähentämällä työnantajan maksettavaksi palkan lisäksi tulevia työnantajamaksuja.

2 YRITTÄJYYS JA YRITYKSEN PERUSTAMINEN

2.1 Yrittäjyys Suomessa

Taloussanomien kirjoittaja artikkelissaan, että Suomessa yrittämisen edellytyksiä pidetään maailman huippuina. Tutkimuksen mukaan tämä on positiivisten asenteiden ansiota ja Suomessa asenteet yrittämisestä kohtaan ovat erittäin hyvät. Suomessa ollaankin yhtä positiivisia kuin Yhdysvalloissa, joka yrittäjyysvertailussa on tällä hetkellä ykkönen. Suomi sijoittuu yrittäjyysvertailussa seitsemänneksi 120 maan vertailussa. (Taloussanomien 2014.)

Tilastokeskuksen mukaan tilastoituna yritysten lukumäärän, henkilöstön ja liikevaihdon kehitys vuosina 2000 - 2010 näkyy kuviossa 1. Tilastokeskuksen tilaston mukaan yritysten määrä on noussut 2000-luvulla vuoteen 2008 saakka. Suomen Yrittäjät kertovat verkkosivuillaan Suomessa olevan Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2013 282 635 yritystä (ei ole mukana maa-, metsä- ja kalatalous). Ko. yritykset työllistävätkin 1,4 miljoonaa ihmistä ja tuottavat verotuloja. Yrityksistä 98,9 prosenttia oli alle 50 hengen yrityksiä. Jo yli kymmenen vuoden ajan uudet työpaikat Suomessa ovat syntyneet pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Vuodesta 2001 vuoteen 2012 yli 250 hengen suuryritykset palkkasivat 7 164 henkeä. Pienissä sekä keskisuurissa yrityksissä syntyi uusia työpaikkoja yli 100 000 hengelle. Yritykset, joissa on alle 10 työntekijää, ovat mikroyrityksiä. Alle 50 työntekijän yrityksiä pidetään pienyrityksinä. Yritykset joissa työskentelee 50 - 249 työntekijää ovat keskisuuria. Pk-yrityksenä eli pienenä tai keskisuurena pidetään alle 250 henkilön yritystä. Vähintään 250 henkilöä työllistävät yritykset listataan mukaan suuryrityksiin. Tilastokeskuksen mukaan, alle 10 työntekijän yrityksiä oli 264 435 eli 93,4 prosenttia. Pienyrityksiä on 15 675 (5,5 %), keskisuuria 2 592 (0,9 %) ja suuryrityksiä 588 (0,2 %). (Suomen Yrittäjät 2015a; Tilastokeskus 2011.)

KUVIO 1. Yritysten lukumäärän, henkilöstön ja liikevaihdon kehitys 2000 - 2010 (2000=100) (Tilastokeskus 2011.)

2.2 Yrittäjältä vaadittavia ominaisuuksia ja taitoja sekä osaamista

Yritys-Suomi toteaa, että yrittäjäksi ei synnytä, vaan jokaisen on mahdollista hankkia riittävät tiedot ja taidot yrittäjänä toimimiseen. Tärkeää osaamista ovat yrittäjyystaidot, liiketoiminnan kehittämistaidot, vuorovaikutustaidot sekä taidot luoda suhteita asiakkaisiin, muihin yrittäjiin ja toimijoihin. Yrittäjän on oltava jatkuvasti halukas oppimaan uusia asioita ja kehittämään myös taitoja. Yrittäjäksi ryhtymisessä on tärkeää oma tahto ja hyvä liikeidea. Sen lisäksi yrittäjiltä löytyykin usein tiettyjä persoonallisuuspiirteitä, kuten suoriutumismotivaatio, innovatiivisuus, riskinottohalukkuus ja itsenäisyys. Yhteistyökumppaneilta tai verkostoista saattaa löytyä vastaavaa innovatiivisuutta. Itsenäisyys on yrittäjälle välttämätöntä ja yrittäjä tekee päätökset itsenäisesti. Hyvä suunnittelu ja asioiden valmistelu ovat välttämättömiä yrityksen perustamisessa. Yrityksen perustaminen ja yrittäjänä toimiminen vaatii hyviä suunnitelmia, joissa liikeideaa ja omaa osaamista pitää käydä läpi. Yrittäjäksi voikin ryhtyä kuka tahansa. Eikä siihen ole olemassa oikeaa ikää, sukupuolta, koulutusta tai työkokemusta. Yrittäminen on lopulta kiinni omasta päättäväisyydestä ja kyvyistä. (Yrityksen Perustaminen.net 2013; Yritys-Suomi 2015.)

Suomen Virtuaaliammattikorkeakoulu (2015) kertoo yrittäjyyden olevan käsitteenä monimerkityksellinen. Ilmiönä yrittäjyyttä on erilaisissa organisaatioissa ja talousjärjestelmissä ja yrittäjyys yhdistetään myös yrittäjähengen. Tutkijoilla on tapana määrittää yrittäjyyttä eri näkökulmista. Professori Matti Peltosen mukaan yrittäjyys voidaan jakaa ulkoiseen yrittäjyyteen, joka tarkoittaa toimimista itsenäisenä omistajayrittäjänä sekä sisäiseen yrittäjyyteen, joka tarkoittaa toimimiseen yritteliäästi toisen palveluksessa.

Meretniemi & Ylönen (2008, 10) kirjoittavat yrityksen perustajan käsikirjassa, että osaavat ihmiset päätyvät usein yrittäjiksi ja he uskaltavat ottaa monesti myös riskejä. Pitää olla realistinen omien ominaisuuksien ja osaamisen suhteen. Toimialalla on merkitystä mitä ominaisuuksia, tietoja ja taitoja yrittäjältä vaaditaan. Kirja käsittelee yrittäjän tarvitsemia tietotaitoja, joita ovat mm. organisointikyky, esimiestaidot, ongelmienratkaisukyky, stressinsietokyky, kommunikointitaidot, taito hoitaa raha-asioita, myyntitaidot sekä markkinointitaidot. Hyvänä ominaisuutena he pitävät sitkeyttä, määrätietoisuutta, energisyyttä, luovuutta, rohkeutta, realistisuutta, joustavuutta, kärsivällisyyttä, innostuneisuutta sekä halua menestyä.

Meretniemi ja Ylönen (2008, 11) pitävät hyödyllisinä tietoina toimialan riittävää tuntemusta, perustietoja sopimusasioista, kirjanpidosta, verotuksesta ja markkinoinnista. Lisäksi yrittäjällä tulee olla kannattava liikeidea, huolellinen suunnittelu toiminnan aloittamisessa, tarvittava rahoitus, asiakastarpeiden täyttäminen sekä markkinoiden riittävä tuntemus.

Yrityksen perustajalta löytyy aloitteellisuutta, luovuutta, organisointikykyä, innostuneisuutta yrittäjyyteen, kykyä hoitaa raha-asiat hyvin, sinnikkyyttä ja taito ottaa vastuuta asioita sekä halu menestyä. Yrityksen perustajalla on näkemystä oman toimialansa, sähkötekniikan suunnittelu-toimialan markkinoista ja hintatasosta sekä alan rakenteesta. Toimialalla tarvitaan vahvaa oman ammattialansa osaamista ja alan tuntemusta. Yrittäjäksi aikova tuntee myös markkinoinnin perusteita. Tietää kirjanpidon- ja verotuksen perusteet, vaikkakin kirjanpidon tulisi ostaa tilitoimistolta. Yrittäjä on viimekädessä vastuussa kirjanpidon oikeellisuudesta, vaikka sen tekisikin ulkopuolinen.

3 SÄHKÖSUUNNITTELUTOIMISTON PERUSTAMINEN JA SÄHKÖSUUNNITTELU SEKÄ SÄHKÖSUUNNITELMA

3.1 Yritysideasta liikeideaksi

Yritysidea on näkemys siitä, mitä aloittava yritys aikoo tuottaa markkinoille. Yritysidea muokataan sopivaksi liikeideaksi. Liikeidea puolestaan kertoo, mitä yritys tekee ja kenelle se myy ja miten yritys toteuttaa tämän sekä millä markkinoilla yritys toimii. Yritystä perustettaessa pitää laatia liiketoimintasuunnitelma. Liiketoimintasuunnitelmassa kuvaillaan mitä tavaroita tai palveluita halutaan myydä, ketkä ostavat tavarat tai palvelut, miltä markkinatilanne näyttää ja mitä etuja tai haittapuolia on verrattuna kilpailijoihin sekä kuinka liikeidea toteutetaan. (Uusyrityskeskukset 2015.)

Uusyrityskeskukset (2015) ohjeistaa pohtimaan ennen yrityksen perustamista, sitä voivatko tuotteesi menestyä markkinoilla? Mitä uutta liikeidea tarjoaa? Liikeidea pitäisi pohtia erityisesti asiakkaan näkökulmasta. Tuotteen (tavaran tai palvelun tai näiden yhdistelmän) täytyy olla sellainen, josta asiakas on valmis maksamaan. Pitää pohtia, mikä hyöty tuotteesta on asiakkaalle, millainen on tuotteen imago, mitä tuotetaan tai tarjotaan, miten eroaa kilpailijoista, ketkä ovat asiakkaat/asiakasryhmät, miten asiakkaat tavoitetaan, mikä on hinta, tuotetaanko itse vai alihankintana, mistä löytyy osaavat työntekijät, mistä löytyy yritykselle sopivat toimitilat sekä miten aloitusvaiheen rahoitus hoidetaan, jota tarvitaan käyttöpääomaan ja alkuvaiheen investointeihin. Pitäisi pyrkiä innovatiiviseen liikeideaan! Mitä enemmän uutta tuotteessa on, sitä vähemmän on myös luonnollisesti kilpailua. (Uusyrityskeskukset 2015.)

Raatikainen kirjoittaa, että yrityksen perustamiseen liittyy monia eri vaiheita ja päätöksentekoa. Vaiheet on hyvä laittaa aikajärjestykseen. Perustamissuunnittelu ja aikajärjestys helpottavat yrittäjää etenemään yrityksen eri perustamisvaiheissa (Raatikainen 2001, 46)

3.2 Yrityksen liikeidea

Liikeideana on perustaa sähkösuunnittelupalveluja tarjoava yritys Haapajärvelle, jonka nimi on Tmi Paulin Sähkösuunnittelu. Yrityksen toimialaluokitus on sähkötekniinen suunnittelu. Yrityksen perustaminen on hyvä vaihtoehto, koska perustajalta löytyy sähköalan osaamista. Yritys työllistää aluksi vain yrittäjän, mutta tulevaisuudessa yrityksen palvelujen tarjonnan

laajetessa voi olla tarvetta palkata lisähenkilö. Yhtiömuoto on yksityinen elinkeinonharjoittaja eli yksityinen toiminimi, joka on paras vaihtoehto ainakin yrityksen aloitusvaiheessa. Perustamiskulut ovat pienemmät verrattuna osakeyhtiöön ja yksityisen elinkeinonharjoittajan kirjanpito ja tilinpäätös on yksinkertaisempi kuin osakeyhtiössä.

Asiakkaiden tarpeena on saada rakentamaansa kiinteistöön kattava sähkösuunnitelma. Hyvään sähkösuunnitelmaan sisältyy laadukkaat suunnitelmat, jossa on otettu huomioon asiakkaan yksilölliset toivomukset, kuitenkin määräysten sallimissa puitteissa ja siinä on huomioitu tulevaisuuden tarpeet. Hyvässä suunnitelmassa on lisäksi kaikki tarvittavat asiakirjat ja dokumentit.

Tmi Paulin Sähkösuunnittelu tekisi alkuvaiheessa sähkösuunnitelmia omakotirakentajille uudis- ja saneerauskohteisiin sekä varastorakennuksiin, pienempiin maatalouden rakennuksiin ja erityyppisiin teollisuusrakennuksiin. Myöhemmin tarkoitus on laajentaa toimintaa ja tarjota sähkösuunnittelupalveluja myös suurempiin rakennuskohteisiin, esimerkiksi rivi- ja kerrostaloihin, liikehuoneistoihin sekä erityyppisiin teollisuusrakennuksiin, jolloin asiakaskuntaan kuuluisivat myös maatalousyrittäjät, asunto-osakeyhtiöt, erityyppiset yritykset sekä kunnat.

Tmi Paulin Sähkösuunnittelun liiketoiminta-alue on Kala- ja Pyhäjokilaakso. Kasvupotentiaalia on tulevaisuudessa myös Keski-Pohjanmaan alueelle. Liikeidean yksi tärkeä tavoite on suunnitelmien nopea ja laadukas toteutus. Tähän pyritään työajan joustolla ja tämä on yrityksen kilpailuvaltti. Asiakkaalle esitetään useampi vaihtoehto vertailtavaksi. Kilpailuetuna suunnittelutoimistolla on kattavat piirustukset, jotka sisältävät kaikki tarvittavat asiakirjat ja dokumentit. Näillä toimilla saavutetaan yritykselle hyvä imago asiakkaiden keskuudessa. Yksi tärkeä tavoite on hintatason pitäminen kohtuullisena.

Sähkösuunnittelu ei ole luvanvarainen elinkeino, joten mitään erityisiä lupia ei toimintaan tarvita. Yrityksen liiketilana toimii ainakin alkuvaiheessa vanha omakotitalo, joka sijaitsee erillään yrittäjän omasta asunnosta. Liiketilasta pitää maksaa kohtuuhintaista vuokraa 150 euroa kuukaudessa ja myös sähkö 100 euroa kuukaudessa, vesi kuuluu vuokraan. Myöhemmin toiminnan laajentuessa on tarvetta vuokrata uusi isompi liiketila keskeiseltä paikalta Haapajärven keskustasta.

Yrityksen taloudellisia resursseja ovat oma 4 110 € sijoitus yritykseen ja apporttiomaisuus 200 € sekä Finnvera-laina 7 000 €. Taloudellisia resursseja tarvitaan alkuinvestointeihin ja kolmen ensimmäisen toimintakuukauden käyttöpääomaan.

3.3 Sähkösuunnittelu ja sähkösuunnitelman toimitussisältö

Kaikissa rakennuksen sähköistykseen liittyvissä asioissa keskeistä on sähköturvallisuus. Hyvä lopputulos vaatii ammattitaitoisen sähkösuunnittelijan ja -urakoitsijan, jotka osaavat tulkita ja soveltaa sähköturvallisuusmääräyksiä. Täytyy osata ottaa selvää eri laeista tulevat määräykset (rakennus-, ympäristö- ym. lait), yleis- ja asemakaavamääräykset. Ammattitaitoisen sähkösuunnittelijan merkitys korostuu, kun suunnitelman perusteella toteutetaan sähkötyöt. Tilaratkaisuihin ja -järjestelyihin liittyvien päätösten jälkeen otetaan asiakkaan kesken pohdittaviksi sähköistysratkaisut. Sähkösuunnitteliijaan otetaan yhteyttä suunnittelun alkuvaiheessa. Yleensä sovitaan tapaaminen, jossa esitetään toivomuksia ja mahdollisuuksia.

Sähköistykseen liittyviä asioita, kuten pistorasioiden, valokytkinten ja valopisteiden sekä keskusten sijainti, kannattaa huomioida jo hyvissä ajoin pohjaratkaisuja tehdessä. Näiden lisäksi olisi hyvä pohtia myös mahdollisia kiinteistön ohjausjärjestelmiä, olisiko näistä hyötyä käyttömukavuudessa ja energian säästössä. Ne vaikuttavat suuresti rakennuksen toimivuuteen, energiatalouteen ja myös asunnon arvoon. Suunnitteluprosessiin on varattava riittävästi aikaa.

Ratkaisuja tehdessä on hyvä tietää, millaisia vaihtoehtoja on tarjolla ja miten eri vaihtoehdot vastaavat toiveita. Ensimmäisessä tapaamisessa käydään läpi toivomuksia ja toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja sekä tutkitaan erilaisia mahdollisuuksia sähköistykselle. Sähköistystasoja on monta, perustasossa on vain välttämätön määrä pistorasioita ja tietoliikennesasioita, valaistuksen ohjaus vain perinteisesti pelkästään kytkimillä ja himmentimiä on vain joissain tiloissa. Tässä perustasossa ei ole myöskään asennettuna mitään kiinteistöohjausjärjestelmää eikä valaistuksen ohjausjärjestelmää.

Asiakas päättää kuitenkin halutun sähköistystason talousarvionsa mukaisesti. Tämän jälkeen sähkösuunnittelija piirtää ensimmäisen luonnoksen. Luonnos tutkitaan yhdessä rakentajan kanssa ja tarvittaessa tehdään muutoksia, kunnes se täyttää asiakkaan toiveet. Suunnittelija piirtää tämän jälkeen sähköpisteistä lopulliset tasokuvat ja piirtää myös mahdollisesta sähkölämmityksestä tasokuvat lämmittimineen. Suunnittelija piirtää ohjauksien piirikaaviot, keskuskaaviot, antennijärjestelmän periaatekaavion, ATK-järjestelmän periaatekaavion sekä piirtää muut mahdolliset piirustukset, kirjoittaa sähkötyöselytyksen ja valaisinluettelon sekä liittää mukaan sähköurakan tarjouspyyntökaavakkeen.

Sähkösuunnitelman toimitussisältöön yleisesti kuuluu:

- sähköurakan tarjouspyyntökaavake
- sähkötapaselitys
- piirustusluettelo
- asemapiirros
- tasopiirustukset
- nousujohtokaavio
- maadoituskaavio
- pääkaaviot sähkökeskuksista
- keskusten piirikaaviot
- antennijärjestelmän periaatekaavio
- ATK-järjestelmän periaatekaavio
- valaisinluettelo

Tarjouspyyntökaavakkeen avulla rakennuttaja voi kilpailuttaa sähköurakoitsijoita, ja saada vertailukelpoisia tarjouksia urakkakohteesta. Tarjouspyyntökaavakkeella voi saada myös muutostöistä hinnan etukäteen, mikä vähentää mahdollisia erimielisyystilanteita kustannuksista. Sähkötapaselitys sisältää rakennuskohteen sähköurakointiin liittyviä ohjeita ja urakkaan kuuluvat toimenpiteet. Piirustusluettelossa esitetään kohteen sähkösuunnitelman sisältämät piirustukset ja dokumentit. Asemapiirroksessa esitetään kohteen liittymä- ja aluekaapeloinnit sekä pylväsvalaistuspisteet. Tasopiirustuksessa esitetään sähköpisteiden paikat ja kaapeloinnit sekä ryhmämerkinnät. Mahdollinen sähkölämmitys esitetään omassa erillisessä tasopiirustuksessa. Nousujohtokaaviossa esitetään kohteen liittymiskaapelit, mahdolliset pääkaapelit sekä nousukaapelit. Maadoituskaaviossa esitetään suunnittelukohteen potentiaalintasauskiskostoon liitettävät maadoitusjohtimet. Pääkaaviossa esitetään lisäksi jokainen ryhmälähtö ohjaustapoineen, varokkeineen ja esitetään kohteen keskuksia syöttävät kaapelit sekä pää- ja noususulakkeet keskuksittain sekä kaapelointineen. Keskusten piirikaavioissa määritellään keskuksen ohjaukset ja niiden toiminta. Antennijärjestelmän periaatekaaviossa esitetään antennijärjestelmän rakenne sekä käytettävät tuotteet. ATK-järjestelmän periaatekaaviossa esitetään ATK-/puhelinjärjestelmän rakenne sekä käytettävät tuotteet. Valaisinluettelossa määritellään kiinteästi asennettavien valaisimien tyypit ja tehot.

Sähkösuunnitelma-aineistoon ei sisälly valvonta ja toteutuksen aikaiset tarkastukset. Loppu- ja muutoskuvat eivät myöskään yleensä sisälly aineistoon, muutoin kuin erillisen tarjouksen mukaan.

3.4 Hinnoittelu

Uusyrityskeskuksien mukaan hinta on keskeinen kilpailukeino, johon reagoivat asiakkaat ja kilpailijat. Vaikka muidenkin kilpailutekijöiden merkitys on kasvanut, on hinta silti yksi tärkeimmistä asioista. Hinta on myös tuotteen arvon mittari ja muodostaja. Ennen hinnoittelua tulee miettiä, onko palvelu tai tuotteet korkeampilaatuisia kuin kilpailijoilla, eli mikä olisi sopiva hintataso. Myydäänkö siis kalliimmalla vai halvemmalla kuin kilpailijat. Asiantuntijapalvelujen hinnoittelussa voi käyttää aikahinnoittelua, joka perustuu käytettyyn aikaan. Jos myy korkeammalla hinnalla, riittää kannattavuuteen pienempikin määrä. Pienemmällä katteella on vastavasti myytävä määrällisesti enemmän. Hinnoittelussa selvitetään, paljonko jokaisesta myydystä tuotteesta tai palvelusta jää myyntikatetta ja onko kate myytyyn määrään nähden riittävä. Huomioon pitää ottaa myös kiinteät kustannukset. Kannattavuuslaskelman avulla saa selville oikean hinnoittelun. Kuluttaja-asiakas on kiinnostunut vain arvonlisäverollisesta loppuhinnasta. Yritysassiakas on kiinnostunut arvonlisäverottomasta hinnasta, sillä ostojen arvonlisäverot voidaan vähentää myynnin arvonlisäveroista. (Uusyrityskeskukset 2015.)

Perustettavan Tmi Paulin Sähkösuunnittelun hinnoittelusta esimerkkinä omakotitalo, jossa hinta määräytyy pinta-alan mukaan. Alustavasti hinta voisi olla näin: pinta-ala 120 m², hinta 1 100 euroa, pinta-ala 121 - 160 m², 1 250 euroa, pinta-ala 161 - 210 m², 1 500 euroa. Alan ollessa 211 - 280 m², 1 600 euroa, yli 280 m², hinta erillisen tarjouksen mukaan. Pieni varistorakennus, esimerkiksi omakotitalon autotalli/varasto 450 euroa, muut rakennukset, kuten rivi- ja kerrostalot sekä liikerakennukset erillisen tarjouksen mukaan. Hinnat sisältävät alv 24 %.

3.5 Laskutus

Kun tuote tilataan yritykseltä, menee 1 - 5 päivää ennen kuin tuote toimitetaan asiakkaalle. Lasku tuotteesta lähetetään 1 - 5 päivän päästä toimituksesta. Yritysten ja julkisten hankintayksiköiden välisissä kaupoissa pisin maksuaika on 30 päivää, erityisissä tapauksissa 60 päivää. Yritysten tehdessä kauppaa keskenään voidaan maksuaika sopia, tavallisesti käytetään

14 - 30 päivän maksuaikoja, jos maksuaikaa ei sovita se on 60 päivää. Yrityksen tulisi pyrkiä laskuttamaan valmiit tuotteet tai palvelut samana päivänä. Lasku voidaan kirjata valmiiksi laskutusta varten tarjouksena, myyntitilauksena tai laskuluonnoksena. Lasku lähetetään asiakkaan toivomassa muodossa verkkolaskuna, sähköpostitse tai perinteisesti paperilaskuna ja laskun liitteet tulee myös lähettää. Laskun tulee luonnollisesti täyttää myös Verohallinnon vaatimukset ja laskun tiedot tulee olla oikein. Asiakkaalla ei ole velvollisuutta maksaa laskua, jos tiedot ovat väärin. Yrittäjä on velvollinen säilyttämään kaiken kirjanpitoaineiston, joten myös laskujäljennökset täytyy arkistoida. Kirjanpitoaineisto tulee säilyttää kuusi vuotta sen kalenterivuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. (Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

3.6 SWOT -analyysi perustettavasta yrityksestä

Yritys-Suomi kertoo, että nelikenttäanalyysi SWOT on yleinen yritystoiminnan analysointimenetelmä. SWOT-analyysi kertoo liikeidean, yrittäjän ja yrityksen vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Tarkastelu koskee yleisesti koko yritystoimintaa, mutta joskus voi olla tarpeen tarkastella yksityiskohtaisesti jotakin toiminnan osaa. Analyysi auttaa tarkastelemaan miten vahvuuksia voidaan kehittää, miten heikkouksia voitaisiin poistaa, miten mahdollisuuksia voidaan hyödyntää ja miten uhkia voidaan torjua sekä miten varautua riskeihin. Yrittäjän tulisi kyetä ottamaan hallittuja riskejä, hallittu riski voi olla myös mahdollisuus, mutta hallitsemattomiin riskeihin tulisi varautua ja niiltä suojautua. Yritystoiminnan riskejä ovat liikeriskit, henkilöriskit, sopimus- ja vastuuriskit, tietoriskit, tuoteriskit, ympäristöriskit, keskeytysriskit, rikosriskit ja paloriskit. (Yritys-Suomi 2013.)

Perustettavasta Tmi Paulin Sähkösuunnitteluyrityksestä on myös tehty ja pohdittu realistisesti SWOT-analyysi, jossa on käsitelty vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. On huomioitava, että yrityksen perustamisvaiheessa tehty analyysi ei ole lopullinen, vaan tätä tarkastelua on tehtävä vuosittain.

Vahvuudet	Heikkoudet
Hyvä asiakaspalvelu, olla tavoitettavissa, saavuttaa asiakkaiden luottamus	Taloussuunnittelu ja yrityksen kehittäminen vaikeaa, riippuvainen asiakkaista
Ammattitaito (uusin tieto), laadukkaat piirustukset, sisältävät kaikki tarvittavat dokumentit	Hinta-laatusuhde, asiakas mieltää suunnittelupalvelun kalliiksi
Suunnitelmassa huomioidaan asiakkaan yksityiskohtaiset toiveet sähköturvallisuusmääräykset huomioiden	Yrityksen alkuvaiheessa yksintyöskentely
Laadukkaat, informatiiviset www-sivut	Yrittäjän vapaa-ajan vähäisyys ja lomien pitäminen
Asiakastyytyväisyyden seuraaminen asiakastyytyväisyysmittauksilla	Tuuraajan saaminen
Yritys on vakavarainen, itseltä löytyy alkupääomaa	Työkokemuksen puute
Mahdollisuudet	Uhat
Palvelun kysynnän lisääntyminen markkinointia tehostamalla	Taloustaantuma, seurauksena sähkösuunnittelupalvelujen kysyntä heikkenee
Sähkösuunnittelupalvelujen tarjonnan laajentaminen	Asiakkaiden siirtyminen toisiin sähkösuunnittelutoimistoihin
Suunnittelupalvelujen kysynnän kasvusta johtuva henkilöstömäärän lisäys	Asiakkaiden maksuhäiriöiden aiheuttamat luottotappiot
Oman ammattitaidon ylläpito	Asiakkaan tyytymättömyys suunnitelmaan, ei suostu maksamaan
Saavuttaa alueen johtava asema tuloksellisesti ja asiakasmäärältään	Tietoturvaohjat, tietoteknisten ja muiden koneiden ja laitteiden rikkoutuminen
Asiakasmäärän kasvattaminen lähikunnista	Vahingot, tulipalo, vesivahinko ja varkaudet
Pyhäjoen ydinvoimalaitoksen rakentamisesta johtuva suunnittelupalvelujen kysynnän kasvu, esim. asuntorakentaminen	Rekrytointiongelmät
Verkostoituminen talotehtaan kanssa	Sairastumiset

KUVIO 2. Perustettavan yrityksen Tmi Paulin Sähkösuunnittelutoimiston SWOT-analyysi (Ahola 2015)

3.7 Liiketoimintasuunnitelma

Liiketoimintasuunnitelmassa tarkastellaan perustettavan yrityksen toimintaympäristöä. Siinä tulee määritellä yritykselle selkeät lyhyen ja pitkän tähtäimen tavoitteet. Liiketoimintasuunnitelma laaditaan yleensä kirjallisesti. Liiketoimintasuunnitelmasta on hyötyä haettaessa esim.

pankkilainaa toiminnan aloitusvaiheessa. Liiketoimintasuunnitelman tavoitteena on kuvata, miten liikeideaa lähdetään toteuttamaan käytännössä. Se on oltava kattava ja yksityiskohtainen, mukana ovat pidemmän ajanjakson päämäärät ja määrälliset tavoitteet tulosbudjettien sekä rahoitus- ja kassavirtalaskelmien muodossa. Liiketoimintasuunnitelmassa käydään läpi tuotteen tai palvelun ominaisuuksia, asiakasryhmät, markkinoiden kilpailutilanne, yrittäjän tai yrittäjien koulutus ja osaaminen sekä miten yritys markkinoi. Liiketoimintasuunnitelmassa arvioidaan myös laskelmien avulla kannattavuus sekä alkupääoman tarve, joka tarvitaan yritystoiminnan aloittamiseen. Liiketoimintasuunnitelma tulisi päivittää säännöllisesti. (Osuuspankki 2015; Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

Liiketoimintasuunnitelma jaetaan esimerkiksi seuraaviin osioihin:

- liikeidean kuvaus
- osaamisen kuvaus
- tuotteen kuvaus
- asiakkaat ja niiden tarpeet
- toimiala sekä kilpailutilanne
- markkinoiden laajuus ja kehitys
- markkinointi ja mainonta
- liiketoiminnan riskitekijät
- immateriaalioikeuksien suojaus
- rahoituslaskelma
- kannattavuuslaskelma
- myyntilaskelma

Liikeidean kuvaus kertoo, mitä yritys tuottaa ja kenelle se myy tuotteitaan, ja miten yritys toteuttaa nämä asiat. Mikä on liikeidean uutuusarvo ja miksi asiakkaat olisivat kiinnostuneita juuri kyseisistä tuotteista. Osaaminen kuvataan yrittäjän ja työntekijöiden osalta. Kirjataan sekä vahvuudet että heikkoudet. Tuote kuvataan kriittisesti asiakkaan näkökulmasta. Pohditaan tuotteen ominaisuudet kilpailijoihin verrattuna, tarkastellaan hinnoittelu, edut, hyödyt ja heikkoudet. Asiakkaat ja asiakkaiden tarpeet, siinä kuvaillaan, ketkä ovat yrityksen asiakkaita, paljonko heitä on, missä he ovat, millä perusteella he tekevät ostopäätöksen ja mitä asioita asiakkaat arvostavat tuotteessa tai palvelussa. Mikä on asiakkaan ongelma tai tarve, johon tuodaan ratkaisu. Toimiala sekä kilpailutilanne, siinä analysoidaan tärkeimpien kilpailijoiden vahvuudet ja

heikkoudet sekä verrataan niihin omaa liikeideaa. Selvitetään markkinoiden laajuus ja kehitys, siinä kuvataan tuotteen tai palvelun markkinoiden asiakasmäärät, kilpailutilanne ja kehitysnäkymät sekä markkinat. Kerrotaan, mitä esteitä markkinoille pääsulle voi olla, säädökset, rajoitteet, tullit sekä muut riskitekijät. Kartoitetaan markkinoinnin toimenpiteet asiakkaiden ostokäyttäytymiseen ja miten mainonta kohdennetaan. Mietitään yritykselle erottuva nimi ja ilme. Mietitään miten erottua kilpailijoista ja mitkä ovat oman yrityksen asiakashyödyt. Riskeissä analysoidaan liiketoiminnan riskitekijät eri aikavälillä. Miten avainhenkilöt sitoutetaan yritykseen ja miten mahdollinen henkilövaihdos hoidetaan. Tarkastellaan, miten suhdannevaihtelut vaikuttavat liikeideaan. Onko oma liikeidea kopioitavissa, immateriaalioikeuksien suojaamisessa tärkeät ideat suojataan immateriaalilainsäädännön mukaisesti ja tällä vähennetään kopioinnin riskiä. (Uusyrittyskeskukset 2015.)

Rahoituslaskelmalla selvitetään rahoitustarve aloitusvaiheessa. Rahaa tarvitaan alkuinvestointeihin. Käyttöpääomavarauksella arvioidaan niitä kiinteitä kuluja, jotka täytyy maksaa, vaikka liiketoiminta ei vielä synnytä riittävää myyntiä. Käyttöpääomaa tulee lisätä aloitusvaiheen investointitarpeisiin. Rahoituslaskelmassa kartoitetaan myös rahan lähteet investointeja vastaavalle summalle ja rahan lähteiden täytyy kattaa rahoitustarpeet. Rahoitus voi muodostua omasta sijoitettavasta pääomasta ja apporttiomaisuudesta, lainasta, yritystuesta ja ulkopuolisista oman pääoman sijoituksista. Starttiraha ei kuulu yrityksen varsinaiseen rahoitukseen, sillä se on tarkoitettu yrittäjän henkilökohtaiseen elämiseen. Kannattavuuslaskelmalla kartoitetaan hintataso, jolla saadaan nollatulot myyntimäärään nähden ja onko tavoite realistinen. Myyntilaskelmassa jaetaan kannattavuuslaskelmasta saatu minimilaskutustavoite eri asiakasryhmien kesken. (Uusyrittyskeskukset 2015.)

Liiketoimintasuunnitelmaa ei sisällytetä tähän työhön, koska tuleva yrittäjä on näin päättänyt, suunnitelma on tarkoitus tehdä ja pitää erillisenä liitteenä. Liiketoimintasuunnitelman laskelmat osoittavat, että yritystoiminta olisi kannattavaa. Yrityksen olisi tarkoitus aloittaa toiminta lähitulevaisuudessa rahoituksen varmistuttua.

3.8 Sähkösuunnittelutoimiston nimen valinta ja yrityksen toimiala

Uusyrityskeskusten mukaan yritykselle pitää valita hyvä ja muistettava nimi. Nimen täytyy myös olla riittävän yksilöllinen. Nimessä ei saa olla pelkästään yleisiä sanoja tai palvelun kuvausta ja henkilön- tai paikannimiä. Nimen pitää riittävästi erottua muista nimistä ja tavaramerkeistä, jotka ovat rekisterissä. Oma nimi tai paikannimi yrityksen nimen osana varmistaa yksilöllisyyden ja muistettavuuden. Yrityksen nimen, eli toiminimen rekisteröiminen antaa yksinoikeuden nimeen koko maassa ja silloin muut eivät saa käyttää tätä nimeä. Toiminimi rekisteröidään joko suomen tai ruotsin kielisenä. Yrityksen nimestä selviää myös yritysmuoto. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi halutessaan käyttää tunnusta ”tmi” tai ”toiminimi”, mutta se ei ole kuitenkaan pakollista. Kommandiittiyhtiö käyttää lyhennettä ky. Osakeyhtiön tunnus on oy, julkisen osakeyhtiön oyj. Avoimen yhtiön tunnus on ”avoin yhtiö”. Osuuskunnan nimen tulee sisältää sana ”osuuskunta”, yhdysosa ”osuus” tai lyhenne ”osk”. (Uusyrityskeskukset 2015.)

Nimen keksiminen ei ole ihan helppoa, sillä Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään rekisteriin tulee n. 250 yritysnimeä päivässä. Patentti- ja rekisterihallitus toteaaakin, että käytössä olevat nimet selviävät YTJ -rekisteristä, johon on kirjattu kaikki Suomessa toimivat yritykset nimitietoineen. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ) on Patentti- ja rekisterihallituksen sekä Verohallinnon ylläpitämä yhteinen palvelu. Nimen valinnassa on hyvä varautua yrityksen myymiseen tai epäonnistumiseen, joten ei kannata laittaa yrityksen nimeksi henkilönimeä tai tuotteen nimeä. Yritys on helpompi myydä tai voi myös perustaa uuden yrityksen jatkamaan vanhan yrityksen toimintaa. Kaupparekisteri suosittaa, että toiminimen kirjoitusasussa noudatetaan suomen kielen oikeinkirjoitussääntöjä. Kirjoitusasusta ja siitä mahdollisesti johtuvista ongelmista vastaa viimekädessä kuitenkin ilmoittaja. Kaupparekisteri tarkastaa nimen ja kiinnittää huomiota yritysmuodon tunnuksen, yksilöllisyyteen, erottuvuuteen, nimen sekoittuvuuteen sekä sukunimiin. (Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus Oy 2015; Patentti- ja rekisterihallitus 2014.)

Uusyrityskeskukset kertovat, että yritysten toimialat on lueteltu toimialaluokituksessa. Tilastokeskus käyttää Suomen kansallista Toimialaluokitus 2008 -nimistä luokitusta, jonka lyhenne on TOL 2008. Yrityksen toimiala pitää ilmoittaa aina, kun yritys rekisteröidään kaupparekisteriin ja Verohallintoon. Kaupparekisteriin voi ilmoittaa myös niin sanotun yleistoimialan, joka tarkoittaa sitä, että yritys voi harjoittaa kaikenlaista laillista ja hyvän tavan mukaista liiketoimintaa. Suositeltavaa on kuitenkin ilmoittaa toimiala selkeästi, tällöin toiminnan laatu käy selkeästi ilmi.

Verohallinnolle täytyy kuitenkin ilmoittaa päätoimiala, jolla yritys pääasiallisesti toimii. Yrityksellä voi olla vain yksi päätoimiala, ja sen pitää selvästi kertoa, millä alalla yritys toimii, sekä mikä on toiminnan muoto: esimerkiksi ajoneuvojen korjaus, huolto ja kauppa. Rekisteriin ei voi merkitä liian yleistä päätoimialaa. (Uusyrityskeskukset 2015.)

Perustettavalle sähkösuunnittelutoimistolle sopiva nimi olisi Tmi Paulin Sähkösuunnittelu. Lopullinen varmistus nimestä selviää sitten, kun kaupparekisteri on tarkistanut nimivaihtoehdon soveltuvuuden. Jos kyseinen nimiehdotus ei käy, niin kannattaa myös pohtia varavaihtoehtoja nimelle, varalla on PA-Sähkösuunnittelu. Perustettavan sähkösuunnittelutoimiston Tmi Paulin Sähkösuunnittelu -yrityksen toimiala on Tilastokeskuksen toimialaluokituksen TOL 2008 mukaan luokiteltuna 71125 Sähkötekniinen suunnittelu. Tämä toimiala merkitään Verohallinnon rekisteriin ja kaupparekisteriin (kaupparekisteri on rekisteri suomalaisista yrityksistä ja sitä hallinnoi Patentti- ja rekisterihallitus).

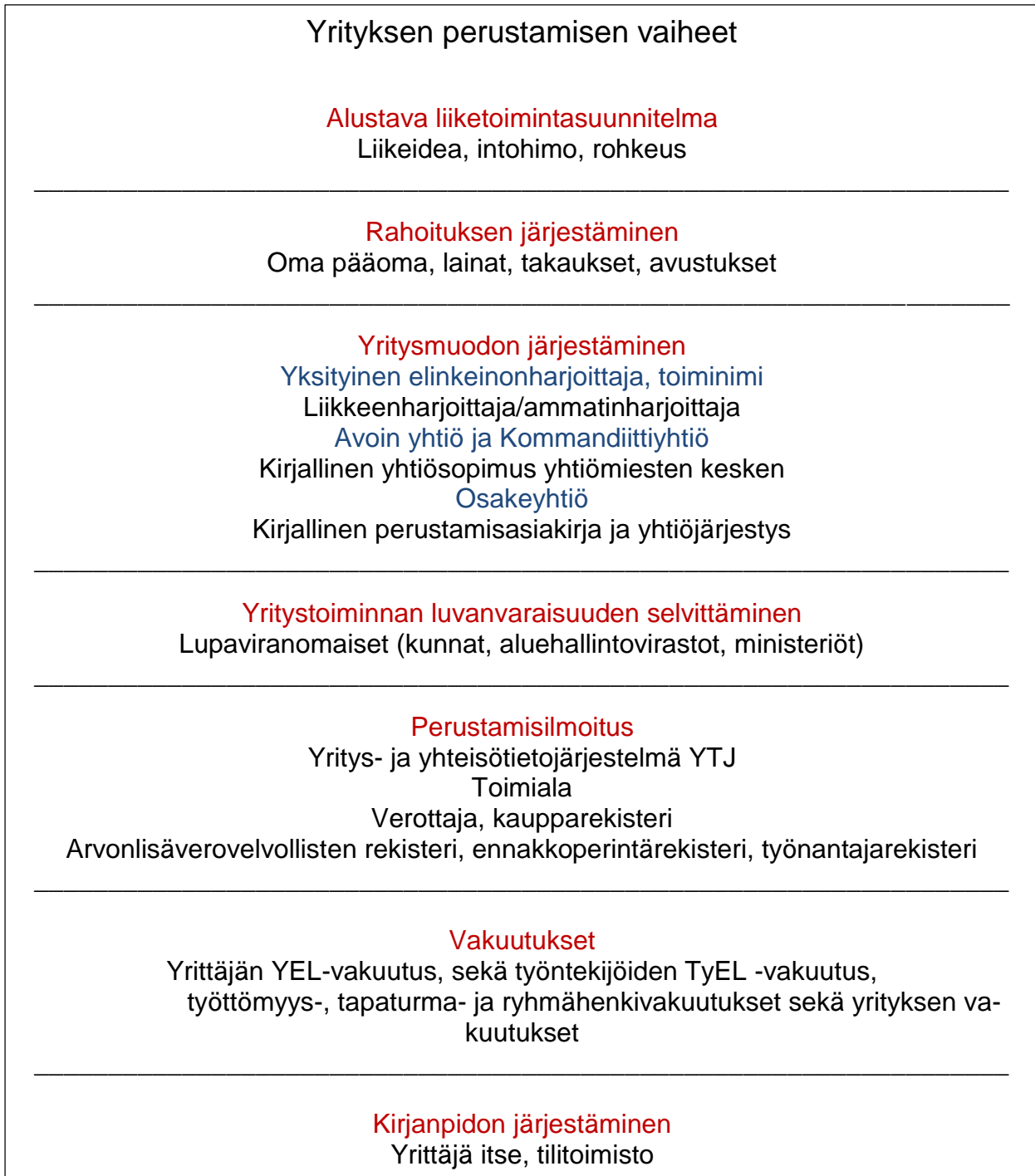
3.9 Yritysmuodon valinta ja yrityksen perustamisvaiheet

Yritystoimintaa aloitettaessa pitää valita sopiva yritysmuoto. Yritysmuodon valinnalla on merkitystä alkupääoman tarpeeseen ja toimintaan osallistuvien henkilöiden lukumäärään. Pääsääntöisesti elinkeinonharjoittajat ovat velvollisia tekemään perustamisilmoituksen. Uusyrityskeskusten mukaan yritystoiminnan harjoittaminen on Suomessa mahdollista seuraavissa yritysmuodoissa:

- yksityinen elinkeinonharjoittaja eli toiminimi
- avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö
- osakeyhtiö
- osuuskunta
- ulkomaisen yhtiön sivuliike

Lisäksi on olemassa harvinaisemmat eurooppayhtiö, eurooppaosuuskunta ja eurooppalainen taloudellinen etuyhtymä (ETEY). Yritysmuodon valintaan vaikuttaa perustajien lukumäärä, pääoman tarve, pääoman saatavuus, toiminnan joustavuus, toiminnan jatkuvuus, rahoitus, voitonjako, tappion kattaminen, vastuut ja päätöksenteko sekä verotus. (Suomen Yrittäjät 2015b; Uusyrityskeskukset 2015.)

Uusyrittyskeskusten mukaan yrityksen perustamisvaiheet voidaan jakaa seuraavasti. Ensimmäisenä pitää olla yritysidea, ja siitä kehittää liikeidea. Suomen Yrittäjät toteaa, että yritysideaan perustuvan tuotteen tai palvelun on oltava kilpailijoiden tuotteita parempi, tuottavampi ja omaperäisempi. Seuraavaksi laaditaan liiketoimintasuunnitelma, rahoituslaskelmat ja kannattavuuslaskelmat sekä myyntilaskelmat. Seuraavana vuorossa olisivat yritystoiminnan luvanvaraisuuden selvittäminen ja rahoituksen järjestäminen sekä sopivan yritysmuodon valitseminen. Kun yritysmuoto on valittu, tehdään perustamisilmoitus Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään sekä muut perustamistoimet. Samalla lomakkeella tehdään ilmoitus kaupparekisteriin ja Verohallinnon eri rekistereihin. Yrityksen perustamisen eri vaiheita ja toimia sekä velvollisuuksia onkin kuvattu kuviossa 2. (Suomen Yrittäjät 2015c; Uusyrittyskeskukset 2015.)

KUVIO 3. Yrityksen perustamisen vaiheet (mukaillen Keski-Uudenmaan Uusyrityskeskus ry 2015.)

Pohdintojen jälkeen parhaaksi vaihtoehdoksi sähkösuunnittelutoimiston yritysmuodoksi valikoitui yksityinen elinkeinonharjoittaja, koska yritystä ollaan perustamassa yhden henkilön voimin. Jos osakeyhtiön hallituksessa on vähemmän kuin kolme jäsentä, tällöin täytyisi valita

myös vähintään yksi hallituksen varajäsen. Jos yritysmuodoksi olisi valikoitunut kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö, olisi pitänyt olla myös toinen yhtiömies. Kommandiittiyhtiössä toisesta yhtiömiehestä käytetään nimitystä äänetön yhtiömies, joka olisi tarvittu toiseksi yhtiömieheksi vastuunalaisen yhtiömiehen lisäksi. Avoimessa yhtiössä pitää olla vähintään kaksi vastuunalaista yhtiömiestä. Sähkösuunnittelutoimiston tapauksessa osuuskunta ei olisi vartenotettava yritysmuoto, vaikka sen voisi perustaa yksikin osakas eikä alkupääomaa tarvita.

Perustettavan yrityksen Tmi Paulin Sähkösuunnittelun tulee tehdä perustamisilmoitus kaupparekisteriin, ilmoittautua ennakkoperintärekisteriin sekä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Yrityksen tulee kuuluessaan arvonlisäverovelvollisten rekisteriin tehdä kausiveroilmoitus sekä myös maksaa arvonlisävero yrityksen verotilille aina määrätyin ilmoitus- ja maksujaksoin. Ilmoitus- ja maksujakso on säännöllistä yritystoimintaa harjoittavalla yrityksellä yleensä kuukausi. Jos yrityksen liikevaihto on pieni, tällöin se voi saada huojennuksen tilitettävästä arvonlisäverosta. Pienellä liikevaihdolla on myös mahdollista hakeutua pidennettyyn ilmoitus- ja maksujaksoon. Työnantajarekisteriin tulee ilmoittautua siinä vaiheessa, kun yritys mahdollisesti palkkaa useamman kuin yhden vakituisen työntekijän. Perustettavalla yrityksellä ei kuitenkaan heti perustamisvaiheessa ole tarkoitus palkata vierasta työvoimaa.

4 ALKAVAN YRITYKSEN RAHOITUS

4.1 Rahoitusmuodot

Osuuspankin mukaan alkava yritys voi käyttää rahoitukseen omistajien sijoittamia varoja eli omaa pääomaa tai jos varoja sijoittamiselle ei ole, tarvittava rahoitus on hankittava ulkopuoliselta rahoittajalta otettavilla lainoilla eli ns. vieras pääoma. Yrittäjäksi aikovan kannattaa myös selvittää millaiset mahdollisuudet on saada käynnistysavustusta tai -tukia. Liiketoiminnan perustuessa yrittäjän omaan osaamisen myymiseen palveluna ja omaan ajankäyttöön (esimerkiksi tulkkaus- ja käännöstyö), tarvitaan alkuinvestointeja paljon vähemmän kuin perustamassa oltaisiin esimerkiksi tavaroita valmistavaa yritystä tai ravintolaa. Uusyrityskeskukset kertovat, että rahoituslaskelman avulla kartoitetaan rahan tarve ja rahan lähteet aloitusvaiheessa. Rahoitustarpeen suuruuden selvittämisessä auttaa liiketoimintasuunnitelma. Liiketoiminta- ja tuossuunnitelma liitetään rahoitushakemukseen. (Osuuspankki 2015; Uusyrityskeskukset 2015.)

4.2 Oma pääoma

Yrittäjän ja yhtiömiesten oman aloituspääomarahoituksen tulisi olla riittävä, jotta ulkopuoliset rahoittajat saataisiin vakuuttuneeksi siitä, että omistajat ovat sitoutuneet yritykseen. Yrittäjä voi sijoittaa toimintaan omaa rahaa tai muuta omaisuutta (apportti), joka on hänen omistuksessaan ja hallussaan. Yrittäjän omista säästöistä, työkaluista tai koneista käytetään nimitystä omarahoitus. Yleensä pankit edellyttävät noin 20 % omarahoitusosuutta ennen kuin voivat harkita lainan myöntämistä. Omaa pääomaa voivat sijoittaa yritykseen myös muut ulkopuoliset henkilöt. He voivat näin saada omistusosuuden yritykseen. (Osuuspankki 2015; Uusyrityskeskukset 2015.)

4.3 Vieras pääoma

Alkava yritys tarvitsee lähes aina aloitusvaiheessa rahoitusta myös ulkopuolisilta rahoittajilta. Vierasta pääomaa neuvoteltaessa on yrittäjän pystyttävä esittämään selkeät ja perustellut

suunnitelmat ja laskelmat yrityksestä ja sen toiminnasta. Ulkopuoliset rahoittajat vaativat hankkeelta uskottavuutta sekä vielä lainoilleen vakuuksia. Vakuuksina ovat reaalivakuudet eli irtaimen tai kiinteään omaisuuteen kohdistuvat pantit sekä myös erilaiset takaukset. Alkuvaiheessa on varauduttava asettamaan vakuudeksi omistajien yksityisomaisuutta, koska yrityksen omat vakuudet eivät vielä ole riittävät. (Osuuspankki 2015.)

Aloittavan yrityksen rahoitusta tarjoaa Finnvera (www.finnvera.fi). Finnvera tarjoaa myös takauksia muiden lainanantajien lainojen vakuudeksi. Osakeyhtiön pääosakkailta Finnvera edellyttääkin aina euromääräisesti rajattua omavelkaista takausta. Yksityiset elinkeinonharjoittajat, avoimen yhtiön yhtiömiehet sekä kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat yrityksensä lainasta aina henkilökohtaisesti. Ulkopuolisten sijoittajien, esimerkiksi tuttavien tai perheenjäsenten rahat voivat olla lainamuotoista pääomaa, joka pitää maksaa takaisin koron kanssa. Kaikki lainat korkoineen ja takaisinmaksuineen kannattaa sopia aina kirjallisesti. Pääomasijoittaja (businessenkeli tai pääomasijoitusyhtiö) voi myös sijoittaa kohdeyritykseen rahaa omistusosuutta vastaan (tyypillisesti alle 50 % osakkeista), eli toimia rahoittajana. (Uusyrityskeskukset 2015.)

4.4 Yritystuet

ELY-keskus (valtionhallinnollinen elinkeino, liikenne ja ympäristökeskus) voi myöntää yrityksen toimialasta ja sijainnista riippuen harkinnanvaraista yritystukea tai -avustusta yrityshankkeisiin ja niiden suunnitteluun. Tuen tai avustuksen saaminen edellytyksenä on, että yritystoiminta on kannattavaa. Avustusta tai tukea ei tarvitse maksaa takaisin. Avustuspäätös on haettava ennen kuin hanke aloitetaan. Avustukset tehtyihin hankintoihin maksetaan yleensä kuitenkin vasta jälkikäteen. TE-keskus (työ- ja elinkeinokeskus) voi myöntää investointitukea tuotannollisille, matkailualan ja yrityspalvelu yrityksille, jotka aloittavat tai laajentavat toimintaansa ja joilla on lisäksi edellytykset kannattavaan toimintaan. TE-keskus voi myöntää kehittämistukea PK-yrityksille (pieni- ja keskisuuri yritys) tuotannon, tuotteiden, liikkeenjohdon tai markkinoinnin kehittämishankkeisiin. Tavoitteena on kilpailukyvyyn parantaminen ja kansainvälistymisen edistäminen. (Suomen Yrittäjät 2015d; Uusyrityskeskukset 2015.)

5 YRITYSMUODOT

5.1 Yksityinen elinkeinonharjoittaja eli toiminimi

Yksityisenä elinkeinonharjoittajana eli toiminimenä (tmi) voi Suomessa toimia luonnollinen henkilö, jolla on pysyvä asuinpaikka Euroopan talousalueella. Yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimiminen tarkoittaa sitä, että henkilö harjoittaa liiketoimintaa yksin tai yhdessä puolisonsa kanssa. Toiminimi kuitenkin rekisteröidään vain toisen puolison nimiin. Yksityinen elinkeinonharjoittaja tekee yritystoiminnan päätökset itse, ja on vastuussa yrityksen sitoumuksista, esimerkiksi velasta koko omaisuudellaan. Yrittäjä vastaa yrityksen tappioista henkilökohtaisesti ja saa vastaavasti elinkeinotoiminnan voitot. Toiminimessä yrittäjä ei voi maksaa palkkaa itselleen, puolisolleen eikä alle 14-vuotiaalle lapselleen. Rahan nostaminen tapahtuu yrityksen tiililtä niin sanottuina yksityisottoina. (Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

Uusyrittäjäkeskusten mukaan toiminimiyrittäjät jaetaan ammatinharjoittajiin ja liikkeenharjoittajiin. Ammatinharjoittaja tekee yleensä työtä itsenäisesti ilman ulkopuolista työvoimaa ja pysyvää toimipaikkaa ja kirjanpito voi olla yhdenkertainen maksuperusteinen. Liikkeenharjoittajalla puolestaan saattaa olla vierasta työvoimaa ja kirjanpito tulee olla kahdenkertainen suoriteperusteinen ja liikkeenharjoittajalla on myös omasta asunnosta erillinen liiketila. (Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

Toiminimi voidaan rekisteröidä kaupparekisteriin, velvollisuutta tähän ei välttämättä kuitenkaan ole. Perustamistoimenpiteenä riittää pelkkä maksullinen perustamisilmoitus kaupparekisteriin ja mahdollisiin Verohallinnon rekistereihin. Perustamisilmoituksen on kuitenkin velvollinen tekemään sellainen yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka harjoittaa luvanvaraista elinkeinotoimintaa, toimii omasta asunnosta erillisessä pysyvässä toimipaikassa tai hänellä on palveluksessaan vierasta työvoimaa. Mikäli ehdot eivät täyty, ei velvollisuutta toiminimen rekisteröimiseen ole. Rekisteröinnistä on kuitenkin hyötyä, jotta yksinoikeus toiminimeen olisi. Yksinoikeus voi myös syntyä rekisteröimättäkin vakiintumisen kautta, mikä tarkoittaa sitä, että kyseinen nimi yhdistetään tietyllä alueella tiettyyn yrittäjään. Tätä pidetään kuitenkin tulkinnanvaraisena. Vaikka velvollisuutta ei toiminimen rekisteröimiselle kaupparekisteriin olisikaan, kuitenkin verolainsäädännöstä voi seurata velvollisuus ilmoittaa toiminnasta verottajalle. Näin on esimerkiksi silloin, jos yrittäjä on toiminnasta arvonlisäverovelvollinen. (Suomen Yrittäjät 2014a.)

Toiminimessä yritystoiminnan tulos on suoraan yrittäjän käytettävissä, ja rahan nostaminen tapahtuu yrityksen tililtä yksityisottoina. Yksityisotot eivät ole elinkeinonharjoittajan veronalaista tuloa. Jos yksityisotot ylittävät yritystoiminnan tuottaman voiton, yritykselle muodostuu negatiivinen oma pääoma, joka vaikuttaa yrityksen korkovähennysoikeuteen. Yritystulo verotetaan yrittäjän tulona, joko ansio- ja pääomatulona yrityksen nettovarallisuuden perusteella. (Osuuspankki 2015.)

Nettovarallisuus lasketaan siten, että yrityksen veronalaisista varoista vähennetään vähennyskelpoiset velat. Yksityistalouden varoja ja velkoja ei lueta mukaan. Nettovarallisuuteen lisätään 30 % niistä palkoista, jotka yritys on mahdollisesti maksanut 12 edeltävän kuukauden aikana. Yksityisen elinkeinonharjoittajan lähdeverollisia tilejä ja joukkolainoja ei lueta nettovarallisuuteen. Yritystä perustettaessa ensimmäisen verovuoden pääomatulo-osuuden laskentaperusteena käytetään tilikauden päättymishetken nettovarallisuutta. Pääomatulona pidetään 20 % vuotuista tuottoa edellisen vuoden nettovarallisuudelle. Vuonna 2015 veroprosentti pääomatulosta on 30 % aina 30 000 euroon asti, ylittävältä osalta peritään 33 %. Pääomatulon verotus on Suomessa osittain progressiivista. Ansiotulosta taas maksetaan valtionveroa progressiivisen veroasteikon mukaan, kunnallisveroa kotikunnan tuloveroprosentin mukaan ja mahdollista kirkollisveroa oman seurakunnan tuloveroprosentin mukaan. (Osuuspankki 2015.)

Laskelmien mukaan 30 000 euron tuloihin asti ansiotulosta menevä kokonaisvero on pienempi kuin pääomatulon vero. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi valita yritystulon pääomatulo-osuudeksi 20 % sijasta 10 % tuoton tai jopa 0 %, vaatimus pitää tehdä elinkeinotoiminnan veroilmoituksessa. Loppuosaa jaettavasta yritystulosta verotetaan ansiotulona. Puolisoiden harjoittaessa elinkeinotoimintaa yhdessä, sekä yritystulon pääomatulo-osuus, että ansiotulo-osuus pitää jakaa heidän kesken. Pääomatulo jaetaan verotettavaksi puolisoille omistusosuuksien suhteessa ja ansiotulo työpanosten suhteessa. Jos jakosuhteita ei esitetä, osuudet jaetaan puoliksi. Elinkeinotoiminnan tuloon voi myös sisältyä käyttöomaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen tai arvopapereiden luovutusvoittoa. Luovutusvoittoa vastaava määrä jaettavasta yritystulosta on nettovarallisuudesta riippumatta aina pääomatuloa. Yksityisen liikkeenharjoittajan tai ammatinharjoittajan tappio vähennetään elinkeinotoiminnan tuloksesta 10 seuraavan vuoden aikana. Tappion voi vähentää elinkeinonharjoittajan pääomatuloista jo tappion syntymisvuonna, jos tämä sitä vaatii. (Osuuspankki 2015.)

5.2 Osakeyhtiö

Suomen Yrittäjät toteaa osakeyhtiön olevan pääomayhtiö, jossa osakkeenomistajat vastaavat yhtiön velvoitteista vain sijoittamallaan pääomalla. Johdon jäsenten ja tilintarkastajien toimikausi alkaa perustamissopimuksen allekirjoittamishetkestä. Osakeyhtiö on oikeushenkilö, joka vastaa itse omista velvoitteistaan. Yhtiötä perustettaessa osakkeenomistajat allekirjoittavat perustamissopimuksen ja laativat yhtiöjärjestyksen. Perustamissopimukseen kirjataan omistajien osakkeiden määrä. Perustamissopimuksessa on aina mainittava sopimuksen päivämäärä, kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet, osakkeesta yhtiölle maksettava määrä (merkintähinta), osakkeen maksuaika, yhtiön hallituksen jäsenet, sekä myös yhtiön tilintarkastajat. Toimitusjohtaja on myös mainittava perustamissopimuksessa, jos yhtiöllä on toimitusjohtaja. Hallituksen puheenjohtaja voidaan nimetä jo perustettaessa yhtiötä. Osakeyhtiön tilikaudesta määrätään joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestys pitää liittää perustamissopimukseen. Yhtiöjärjestyksessä pitää mainita yhtiön toiminimi, kotipaikka sekä toimiala. Yhtiöjärjestyksen tarkoitus onkin säädellä yhtiön toimintaa. Jos osakeyhtiö aikoo käyttää toiminimeään kaksi- tai useampikielisenä, on siitä mainittava yhtiöjärjestyksessä (Suomen Yrittäjät 2014b.).

Osake voidaan maksaa rahassa tai kokonaan tai osittain muulla omaisuudella eli apporttiomaisuudella ja tästä on oltava määräys osakeyhtiön perustamissopimuksessa. Kyseinen apporttiomaisuus tulee myös yksilöidä ja sillä tulee olla luovutushetkellä maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Sääntönä on, että osakkeen merkintähinta merkitään osakepääomaan, jollei sitä ole perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä määrätty merkittäväksi osittain sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomana pidetään 2 500 euroa ja se on aina merkittävä osakepääomaan. Julkisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 80 000 euroa. (Suomen Yrittäjät 2014b.)

Osakeyhtiö syntyy rekisteröimällä se Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin. Rekisteröimällä se saavuttaa myös itsenäisen oikeushenkilön aseman. Rekisteröinti pitää tehdä kaupparekisteriin kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta uhalla, että yhtiön perustaminen raukeaa. Osakkeet tulee olla maksettuna yhtiön tilille ennen rekisteröinti-ilmoitusta. Ennen rekisteröintiä yhtiöllä ei ole mahdollista hankkia oikeuksia eikä tehdä sitoumuksia. Oikeustoimia voidaan kuitenkin tehdä perustettavan yhtiön lukuun, mutta tällaisista toimista vastaavat niistä päättäneet ja niihin osallistuneet yhteisvastuullisesti. Vastuu oikeustoimesta, joka on tehty perustamissopimuksen allekirjoituksen jälkeen, siirtyy suoraan

lain nojalla yhtiölle, kun yhtiö rekisteröidään kaupparekisteriin. Rekisteröinti siirtää yhtiölle vastuun myös velvoitteista, jotka ovat aiheutuneet enintään vuosi ennen perustamissopimuksen allekirjoittamista tehdystä toimesta, toimi pitää kuitenkin olla yksilöity perustamissopimuksessa. Rekisteröinti-ilmoitukseen tulee liittää yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että yhtiön perustamisessa on noudatettu osakeyhtiölain säännöksiä, sekä yhtiön tilintarkastajien todistus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä osakkeiden maksamisesta on noudatettu. (Suomen Yrittäjät 2014b.)

Osakeyhtiössä ylintä päätösvaltaa käyttää osakkeenomistajien muodostama yhtiökokous. Yhtiön toimielimiä ovat yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja. Osakeyhtiössä voi olla myös hallintoneuvosto. Osakeyhtiölaissa on omaksuttu lähtökohta, että ylempi toimielin voi ottaa alemman toimielimen toimivaltaan kuuluvan asian päätettäväkseen. Varsinainen yhtiökokous tulee pitää kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, ja siinä päätetään mm. tilinpäätöksen vahvistamisesta, voiton käyttämisestä, johdon vastuuvapaudesta ja hallituksen jäsenten ja tilintarkastajan valinnasta. Osakeyhtiöllä tulee olla hallitus, jonka jäsenet valitsee yhtiökokous. Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitukseen on valittava yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, jollei yhtiöjärjestyksessä määrätä toisin. Jos hallituksessa on vähemmän jäseniä kuin kolme, hallituksessa on oltava ainakin yksi varajäsen. Hallitus päättää niistä asioista, jotka eivät lain mukaan kuulu yhtiökokouksen päätettäväksi. (Suomen Yrittäjät 2014b.)

Hallitus valitsee toimitusjohtajan, joka ei kuitenkaan ole osakeyhtiössä pakollinen. Hallitus voi myös erottaa toimitusjohtajan ilman erityisiä perusteita ja irtisanomisaikaa. Jos toimitusjohtaja valitaan, hän hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan tulee vastata siitä, että yhtiön kirjanpito täyttää lain vaatimukset ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtaja on juridisesti yhtiön toimielin eli hän ei ole työntekijän asemassa. Tästä syystä työlakeja, esimerkiksi työsopimuslakia ja vuosilomalakia ei sovelleta toimitusjohtajaan. Yleensä toimitusjohtajan kanssa tehdään erillinen johtajasopimus, jossa sovitaan tehtävän hoitamisen ehdoista. (Suomen Yrittäjät 2014b.)

Voitonjakokelpoisia varoja voidaan jakaa voittona osakkeenomistajille osakeyhtiölain mukaan ja voitonjako tulee aina perustua viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettuun taseeseen. Taseessa oleva vapaa oma pääoma on jaettavissa kokonaan osakkeenomistajille voittona, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta. Varoja ei lain mukaan saa jakaa, jos jaosta päätettäessä

tiedetään tai pitäisi olla tietoinen yhtiön maksukyvyttömyydestä tai jos voiton jakaminen aiheuttaa maksukyvyttömyyden. Mikäli osakeyhtiön viimeksi vahvistettu ja tilintarkastettu tilinpäätös osoittaa voittoa, lain mukaan keskeneräiseltä tilikaudelta ansaitun voiton eli ns. väliosingon jakamisen voi tehdä. Huomioon on kuitenkin otettava vahvistetun tilinpäätöksen jälkeen yhtiön taloudellinen tilanne. Laki mahdollistaa osakkeenomistajien yksimielisen päätöksen mukaan antaa esimerkiksi laissa tarkoitetun ”kohtuullisuuden” rajan ylittävän lahjan. Yhtiön on ennen lahjan antamista selvitettävä varojenjaon verokohtelu. Osakeyhtiö voi antaa lähipiirilainan lähipiiriin kuuluvalle, ottaen huomioon osakeyhtiölaissa oleva tuottamusolettama. (Suomen Yrittäjät 2014b.)

Jos osakeyhtiö menettää oman pääoman ja yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on negatiivinen, hallituksen on tehtävä osakepääoman menettämisestä rekisteri-ilmoitus kaupparekisteriin. Osakepääoman menettämistä koskeva rekisterimerkintä voidaan poistaa yhtiön taloustilanteen kohentuessa siten, että oma pääoma on yli puolet osakepääomasta. Julkisia osakeyhtiöitä koskee velvollisuus laatia tilinpäätös ja toimintakertomus yhtiön taloudellisen tilan selvittämiseksi tilanteessa, että yhtiön oma pääoma on alle puolet osakepääomasta. Tällöin on myös yhtiökokous kutsuttava koolle päättämään mahdollisista toimenpiteistä yhtiön taloudellisen tilan parantamiseksi. (Suomen Yrittäjät 2014b.)

Osakeyhtiötä verotetaan erillisenä verovelvollisena ja se maksaa verotettavasta tuloksestaan yhteisöveroa yhteisöveroprosentin mukaan, mikä on vuonna 2015 20 %. Osakeyhtiön toiminnan tulos ei vaikuta yksittäisen osakkaan verotukseen. Osakeyhtiön verotuksessa vahvistetut tappiot vähennetään 10 seuraavan verovuoden aikana sitä mukaan kuin tulosta syntyy ja tappiot vähennetään sen tulolähteen tuloksesta, jossa ne ovat syntyneet. Osakkaat voivat nostaa osakeyhtiöstä varoja mm. palkkana, osinkona ja lainana. Yrittäjäosakkaan yhtiöstä nostama rahalaina verotetaan pääomatulona, mikäli laina on maksamatta vielä verovuoden päättyessä. Osakeyhtiöstä ei ole mahdollista nostaa varoja verottomina yksityisottoina. Osinkoa voidaan jakaa vain sellaisesta vapaasta omasta pääomasta, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. (Osuuspankki 2015.)

5.3 Kommandiittiyhtiö

Kommandiittiyhtiö perustetaan kirjallisesti yhtiösopimuksella, jonka kaikki yhtiömiehet hyväksyvät ja allekirjoittavat. Sopimukseen kirjataan määräykset, jotka koskevat äänettömän yhtiömiehen panosta ja maksettavaa voitto-osuutta. Sopimuksessa mainitaan toiminimi, toimiala, yhtiön kotipaikka, vastuunalaisten ja äänettömien yhtiömiesten henkilötiedot ja kotipaikat. Merkitään myös kommandiittiyhtiön tilikausi, mikäli tilikausi ei ole kalenterivuosi. Yhtiösopimukseen tehdään kirjaus vielä yhtiökauden pituudesta, jos yhtiösopimus on määräaikainen. Yhtiö pitää ilmoittaa kaupparekisteriin ennen toiminnan aloittamista. Kommandiittiyhtiön perustamisilmoituksen tekemisestä ovat vastuussa vastuunalaiset yhtiömiehet. Toiminimessä voi olla osana vastuunalaisen yhtiömiehen nimi, mutta äänettömän yhtiömiehen tai muun henkilön nimeä ei saa olla. Vastuunalainen yhtiömies voi sijoittaa yhtiöön panoksenaan rahaa, tavaraa tai työpanoksen. Ääneton yhtiömies sijoittaa yhtiöön pääomaa. Yhtiösopimuksessa voidaan määrätä mitä kukin sijoittaa yhtiöön panoksenaan tai pääomanaan. (Suomen Yrittäjät 2014d.)

Osuuspankki toteaa, että vastuunalainen/vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat varsinaisesta kommandiittiyhtiön toiminnasta ja kaikista yrityksen sitoumuksista sekä omasta että muiden vastuunalaisten yhtiömiesten puolesta, kuten veroista, maksuista, työnantajasuorituksista ja arvonlisäveron tilittämisestä. Vastuunalaiset yhtiömiehet ovat henkilökohtaisesti kaikella omaisuudellaan vastuussa yhtiön kaikista velvoitteista. Yhtiömies voi myös joutua maksamaan yhtiökumppaneittensa osuuden yhtiön veloista. Ääneton yhtiömies vastaa yhtiön velvoitteista vain sijoittamallaan pääomallaan. Kommandiittiyhtiöllä voi olla myös toimitusjohtaja. (Osuuspankki 2015.)

Kommandiittiyhtiö ei ole erillinen verovelvollinen. Kommandiittiyhtiön tuloverotus perustuu tuloksen laskentaan yhtiön eri tulolähteissä. Elinkeinotoiminnan tulolähteen tulos jaetaan yhtiömiehille tulo-osuuksina. Tulo-osuus verotetaan yhtiömiehen pääomatulona tai ansiotulona, sen mukaan, mikä on ollut kyseisen yhtiömiehen osuus kommandiittiyhtiön edellisen verovuoden nettovarallisuuteen. Kommandiittiyhtiön tulolähteinä voivat olla elinkeinotoiminnan, maatalouden sekä henkilökohtainen tulolähde. Tulolähteen tulos lasketaan kyseisessä tulolähteessä tuottojen ja kulujen erotuksena. Tulolähteen voitosta ei voi vähentää toisen tulolähteen tappiota. Tappion voi vähentää saman tulolähteen tuloksesta seuraavan 10 vuoden aikana. Kommandiittiyhtiön tulolähteen tappiota ei voi verotuksessa siirtää yhtiömiehelle. Yhtiö kuitenkin menettää tappion vähentämisoikeuden, jos sen osuuksista yli puolet on vaihtanut joko suoraan tai välillisesti omistajaa tappiovuoden aikana tai sen jälkeen muun saannon kuin perinnön tai

testamentin vuoksi. Halutessaan yhtiö voi kuitenkin hakea poikkeuslupaa tappion vähentämiseksi omistajanvaihdoksesta huolimatta. (Verohallinto 2015.)

Verohallinnon mukaan tulolähteen nettovarallisuus muodostuu siten, että tulolähteen varoista vähennetään tulolähteen velat. Tulolähteen nettovarallisuuteen lisätään 30 % verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetuista tulolähteen ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteiden nettovarallisuutta käytetään kyseisen tulolähteen yhtiömieskohtaisten tulo-osuuksien jakamiseksi pääoma- ja ansiotuloon. Lisäksi elinkeinotoiminnan nettovarallisuuteen tulee tehdä yhtiömiestasolla määrätyt oikaisut. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulo-osuudet jaetaan pääoma- ja/tai ansiotuloon siinä tapauksessa, kun yhtiömiehenä on henkilö tai kuolinpesä. Henkilökohtaisesta tulolähteestä saatua tulo-osuutta pidetään kokonaan pääomatulona. Yhtiömieskohtaisesta tulo-osuudesta kuuluu laskea ensin tulolähteen pääomatulon määrä. Tulo-osuuden pääomatulo määräytyy yleensä sen mukaan, mikä osuus yhtiömiehellä on edellisen verovuoden nettovarallisuuteen. Pääomatulon määrä onkin yleensä 20 % verovuotta edeltäneen verovuoden päättymishetken tulolähteen yhtiömieskohtaisesta nettovarallisuudesta. Elinkeinotoiminnan tulolähteen käyttöomaisuuskiinteistöjen ja -arvopapereiden luovutusvoittojen osuus on aina kuitenkin elinkeinotoiminnan tuloksesta pääomatuloa. Yhtiön osakkaan osuus elinkeinotoiminnan tulosta katsotaan nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi siihen saakka, joka vastaa hänen osuuttaan luovutusvoitoista. (Verohallinto 2015.)

5.4 Avoin yhtiö

Avoin yhtiö syntyy kahden tai useamman yhtiömiehen sopiessa elinkeinon harjoittamisesta yhteisesti. Avoin yhtiö perustetaan yhtiömiesten välisellä yhtiösopimuksella. Avoimen yhtiön yhtiömiehenä voi olla luonnollinen täysivaltainen henkilö tai oikeushenkilö. Perustajat laativat kirjallisen yhtiösopimuksen, joka liitetään kaupparekisteriin tehtävään perustamisilmoitukseen. Avoimessa yhtiössä yhtiömiehistä kukin heistä on henkilökohtaisesti kaikella omaisuudellaan vastuussa yhtiön velvoitteista, kuten esimerkiksi veroista ja työnantajasuorituksista. Avoimen yhtiön yhtiömies voi myös joutua vastaamaan yhtiökumppaneittensa osuuksista yhtiön veloista. Avoimen yhtiön uudella yhtiömiehellä on vastuu myös niistä velvoitteista, jotka yhtiöllä jo on hänen siihen liittyessään. (Osuuspankki 2015; Suomen Yrittäjät 2014c.)

Avoimen yhtiön aloittaessa toimintansa oma pääoma muodostuu yhtiömiesten yhtiöön sijoittamista panoksista. Suomen Yrittäjien mukaan panokset voivat olla erisuuruisia ja myös eri laatuista panoksia hyväksytään. Yhtiömies voi sijoittaa yhtiöön rahaa, tavaraa tai pelkän työpäntöksen. Yhtiömies voi myös luovuttaa yhtiöosuutensa toiselle henkilölle, siihen kuitenkin tarvitaan muiden yhtiön osakkaiden lupa. Perustettavan yhtiön pääoma on yhtiömiesten vapaasti käytettävissä. Avoimen yhtiön yhtiömiehet ovat rajoittamattomasti vastuussa yhtiön eri velvoitteista, eikä yhtiö tällöin joudu selvitystilaan, vaikka oma pääoma menisikin miinukselle. Jokaisella avoimen yhtiön yhtiömiehellä on oikeus päättää itsenäisesti yhtiötä koskevista asioista. Tavallisesti yhtiömiehet voivat nostaa yhtiöstä palkkaa ja osan tuloksesta yhtiömies saa voitonjakona. Avoimen yhtiön yhtiömiesten vastuu suhteessa ulkopuoliseen on rajatonta ja henkilökohtaista sekä omavelkaista. Yhtiömiehet voivat halutessaan sopia keskinäisestä vastuunjaostaan, mutta suhteessa ulkopuoliseen kukin vastaa lähtökohtaisesti kaikesta yksin. Jos yhtiö ei ole velkomisvaatimuksesta huolimatta maksanut velkaansa, velkojalla on mahdollisuus periä velkaa keneltä tahansa yhtiömiehellä. (Suomen Yrittäjät 2014c.)

Avoimessa yhtiössä elinkeinotoiminnan tulolähteen tulos jaetaan yhtiömiehille verotettavaksi tulo-osuuksina, eikä yhtiö ole siten erillinen verovelvollinen. Tulos lasketaan erikseen jokaisessa tulolähteessä tuottojen ja kulujen erotuksena. Tulolähteen tuloksesta ei voi vähentää toisen tulolähteen tappiota. Avoimen yhtiön tappiota ei verotuksessa voi siirtää osakkaiden henkilökohtaiseen verotukseen. Tulo-osuus verotetaan yhtiömiehen pääomatulona ja/tai ansiotulona sen mukaan mikä osuus hänellä on ollut yhtiön edellisen verovuoden nettovarallisuuteen. Elinkeinotoiminnan tulolähteen käyttöomaisuuskiinteistöjen ja myös arvopapereiden luovutusvoittojen osuus elinkeinotoiminnan tuloksesta on aina pääomatuloa. Osakkaan osuus elinkeinotoiminnan tulosta katsotaan nettovarallisuudesta riippumatta pääomatuloksi aina siihen määrään saakka, joka vastaa hänen osuuttaan luovutusvoitoista. (Verohallinto 2015.)

6 ARVONLISÄVEROTUS JA ILMOITUKSET REKISTEREIHIN

6.1 Arvonlisäverotuksen perusteet

Arvonlisävero on välillinen kulutusvero, jonka myyjä lisää tavaran tai palvelun myyntihintaan ja perii veron myynnin yhteydessä ostajalta ja tilittää Verohallinnolle. Arvonlisäverollista toimintaa harjoittavan yrityksen on rekisteröidyttävä, jos tilikauden (12 kk) liikevaihto on 8 500 euroa tai enemmän. Rekisteriin voi kuitenkin halutessaan hakeutua myös silloin, vaikka pakkoa rekisteröitymiselle ei olisikaan, jos toiminta tapahtuu liiketoiminnan muodossa. Arvonlisäverotuksen ulkopuolelle on tarkoituksella jätetty lainsäädännössä erikseen mainittuja toimintoja, esimerkiksi kiinteistöjen myynti. (Verohallinto 2013a.)

Veron perusteeseen tulee laskea mukaan kaikki lisät, jotka myyjä veloittaa ostajalta. Yrityksen ollessa arvonlisäverovelvollinen, tällöin yrityksen on ilmoitettava arvonlisäveron tietoja kausiveroilmoituksella ja maksettava myyntiensä mukaisesti laskettu arvonlisävero Verohallinnon verotilille. Ilmoitukset ja maksut tulee tehdä kyseisen yrityksen oman ilmoitus- ja maksujakson mukaisesti. Ilmoitusjaksoina käytetään ilmoittamista joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuosittain. Verohallinnolle tilitettävän veron määrä saadaan selville, kun vähennetään kuukauden myyntien verosta kyseisen kuukauden mahdollisiin vähennyskelpoisiin ostoihin sisältyneen veron. Laskun, jonka myyjä antaa ostajalle, tulee sisältää arvonlisäverotuslaissa määritellyt laskumerkinnät. (Verohallinto 2013a.)

Lakisääteiset arvonlisäverokannat Suomessa ovat:

- 24 % yleinen verokanta, yleisesti tavarat ja palvelut
- 14 % ravintola- ja ateriapalvelut, elintarvikkeet sekä eläinten rehut (ei eläimet, juomavesi, alkoholijuomat ja tupakka)
- 10 % henkilökuljetukset, kirjat, liikuntapalvelut, lääkkeet, majoituspalvelut, pääsyliput, yleisradion saama määräraha televisio- ja radiorahastosta sekä myös vähintään kuukaudeksi tilattujen sanoma- ja aikakauslehtien myynti
- 0 % eli ei arvonlisäveroa, Suomen ulkopuolelle suuntautuvat tavarakuljetukset, yleishyödyllisten yhteisöjen jäsenlehtien myynti, kansainvälisessä liikenteessä käytettävien vesialusten myynti, kansainvälistä liikennettä harjoittavan yhtiön ilma-alusten myynti, sairaanhoito, lääkärinhoito, hammashoito, sosiaalihuoltoon liittyvät palvelut, sosiaaliturvaan liittyvät palvelut, koulutus, arpajaiset, rahapelit, esiintyvien taiteilijoiden palkkiot,

kiinteistöjen myynti, rakennusmaan myynti, julkiset hautauspalvelut sekä rahoitus- ja vakuutuspalvelut (ei tallelokeroiden vuokraus ja neuvontapalvelut).

(Veronmaksajain Keskusliitto ry 2015.)

Jos yritys harjoittaa arvonlisäverollista liiketoimintaa, se saa vähentää toiselta yritykseltä ostamansa tavaran tai palvelun hintaan sisältyvän veron. Vähennyksen tekemisen edellytys on kuitenkin, että palvelu tai tuote on hankittu arvonlisäverollista liiketoimintaa varten. Jos taas hankinta on tehty arvonlisäverotonta toimintaa varten, esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoitopalveluja varten, ei ostoon sisältyvää veroa saa vähentää. (Verohallinto 2012.)

6.2 Arvonlisäveron alarajahuojennus

Arvonlisäverovelvollisen on mahdollista saada huojennusta tilitettävästä arvonlisäverosta, jos tilikauden (12 kk) aikana veroton liikevaihto jää alle 22 500 euroon. Tilikauden aikana tulee antaa kausiveroilmoitukset normaalisti ja maksaa arvonlisävero. Liiketoiminnan ollessa vähäistä, alle 8 500 euroa, saa liiketoiminnan harjoittaja vapautuksen verosta kokonaan. Jos tämä ylittyy tai yritys on merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, yrityksen tulee suorittaa arvonlisäveroa kaikesta tilikauden myynnistä. Osittaisen huojennuksen on mahdollista saada 8 500 - 22 500 euron liikevaihdosta. Tilikaudelta suoritettavan veron ollessa negatiivinen eli ostoihin sisältyvä vero on suurempi kuin myynneistä tullut, tällöin huojennusta ei saa. (Verohallinto 2011b.)

6.3 Käännetty arvonlisäverovelvollisuus

Verohallinto toteaa, että tavallisesti arvonlisäverotuksessa verovelvollinen on yleensä myyjä. 1.4.2011 on rakennusalalla otettu käyttöön myös käännetty verovelvollisuus. Tietyntyypisten rakentamispalvelujen myyntitilanteissa verosta vastaakin ostaja eikä myyjä. Käännettyä verovelvollisuutta sovelletaan Suomessa myytävään rakentamispalveluun tai työvoiman vuokraukseen rakentamispalvelua varten, silloin kun palvelun ostaja on elinkeinonharjoittaja, joka toiminnassaan muulloinkin kuin satunnaisesti myy rakentamispalvelua. (Verohallinto 2011c.)

Käännettyä verovelvollisuutta ei käytetä silloin, kun myydään rakentamispalveluja tai tavaroita yksityishenkilölle. Käännetyn verovelvollisuuden tiedot rakentamispalvelujen myynneistä ja ostoista ilmoitetaan Verohallinnolle kausiveroilmoituksella. Myyjän tulee aina selvittää täyttääkö

ostaja edellytykset käännettyyn verovelvollisuuteen. Edellytysten täytyessä, myyjä laskuttaa ostajaa verottomalla laskulla. (Verohallinto 2011c.)

6.4 Kausiveroilmoitus

Verohallinto toteaa, että kaikkien arvonlisäverovelvollisten tulee antaa kausiveroilmoitus, samoin säännöllisesti palkkaa maksavien työnantajien. Satunnaisesti työnantajana toimivat antavat kausiveroilmoituksen silloin, kun he ovat maksaneet palkkoja ja kun ennakonpidätyksiä tai lähdeveroja on peritty. Kausiveroilmoituksen tiedot tullaan merkitsemään asiakkaan verotilille. Kausiveroilmoitus annetaan arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja työnantajarekisteriin merkityn asiakkaan oman ilmoitusjakson mukaisesti joko kuukausittain, neljännesvuosittain tai kalenterivuosittain. Yrityksen liikevaihdon ollessa enintään 50 000 euroa vuodessa on mahdollista saada kaikissa yritysmuodoissa pidennettyjä ilmoitus- ja maksujaksoja. (Verohallinto 2013c.)

Perustettavalla Tmi Paulin Sähkösuunnittelulla liikevaihto ylittää alustavien laskelmien mukaan 50 000 euroa vuodessa, joten kausiveroilmoitus tulee antaa joka kuukaudelta erikseen, ja maksaa arvonlisävero myös joka kuukausi. Tätä lyhyempi jakso ei tule kyseeseen.

6.5 Arvonlisäverovelvollisten rekisteri

Perustettava Tmi Paulin Sähkösuunnittelu on ilmoitettava arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, koska se harjoittaa arvonlisäverollista liiketoimintaa, jonka arvo ylittää 8 500 euron rajan. Ilmoittautuminen rekisteriin tehdään perustamisilmoituksen yhteydessä.

6.6 Ennakkoperintärekisteri

Työn suorittajan ollessa merkitty Verohallinnon ennakkoperintärekisteriin, tällöin ei suorituksen maksajan tarvitse toimittaa ennakonpidätystä maksamastaan työkorvauksesta tai käyttökorvauksesta, vaan rekisteriin merkitty huolehtii itse ennakkoverojen maksamisesta. Jos maksettava suoritus sen sijaan on palkkaa, maksajan on aina toimitettava ennakonpidätys, vaikka saaja olisikin ennakkoperintärekisterissä. Verohallinto merkitsee ennakkoperintärekisteriin hakemuksen perusteella. Ennakkoperintärekisteriin voidaankin halutessa merkitä jokainen, joka

harjoittaa tai todennäköisesti ryhtyy harjoittamaan elinkeinotoimintaa, maataloutta tai muuta tulonhankkimistoimintaa muutoin kuin työsuhdeluontoisesti. Tekijänoikeuskorvausten saajat ja pelkkää tavaran kauppaa harjoittavat voivat halutessaan myös rekisteröityä ennakkoperintärekisteriin. (Verohallinto 2010.)

Ennakkoperintärekisteriin kuuluminen ei ole kuitenkaan pakollista. Tällöin ennakonpidätyksen toimittaa työkorvauksen tai käyttökorvauksen maksaja. Verohallinto ei merkitse rekisteriin toimijaa, jolla on ollut verotuksessa laiminlyöntejä. Ennakkoperintärekisteriin merkitsemisellä on myös vaikutusta myönnettävään kotitalousvähennykseen. Oikeus kotitalousvähennykseen onkin vain silloin, kun työkorvauksen saaja on merkitty ennakkoperintärekisteriin. (Verohallinto 2010.)

Tmi Paulin Sähkösuunnittelu on hyvä kirjata ennakkoperintärekisteriin, koska tällöin työn tilaajan ei tarvitse pidättää työkorvauksesta ennakonpidätystä. Ennakkoperintärekisteriin merkitseminen merkitsee sitä, että rekisteriin merkitty huolehtii itse ennakkoveron maksamisesta.

6.7 Työnantajarekisteri

Työnantajarekisteriä pitää yllä Verohallinto. Yrityksen tulee ilmoittautua työnantajarekisteriin, jos yrityksellä on vakituisesti kalenterivuoden aikana palveluksessaan vähintään kaksi työntekijää tai palveluksessaan vähintään kuusi työntekijää tilapäisesti ja samanaikaisesti. Jos palkanmaksu on tilapäistä tai palkkaa maksetaan vain yhdelle työntekijälle, yrityksen ei tarvitse ilmoittautua työnantajarekisteriin. (Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

Perustettava Tmi Paulin Sähkösuunnittelu ei palkkaa yrittäjän lisäksi vierasta työvoimaa yrityksen aloittaessa toimintaansa, joten tällöin ei tarvitse ilmoittautua työnantajarekisteriin. Ilmoittautumista ei tarvitse tehdä silloinkaan, vaikka suunnittelutoimisto palkkasi yhden työntekijän.

7 TALOUSHALLINTO JA VAKUUTUKSET

7.1 Kirjanpito ja tilikausi sekä verovuosi

Elinkeinotoiminnasta tulee pitää kirjanpitoa. Kirjanpitovelvollisuus koskee elinkeinotoimintaa, eli kaikkia liikkeen- ja ammatinharjoittajia, yhtymiä sekä yrityksiä. Elinkeinotoiminnan verotus perustuu myös kirjanpitoon. Arvonlisäveroa lasketaan ja maksetaan elinkeinotoiminnan myyntitulojen perusteella. Tuloveroa maksetaan kirjanpidon osoittamasta elinkeinotoiminnan tuloksesta, johon on tehty myös tarvittavat oikaisut. Kirjanpito kannattaakin jättää osaavan tilitoimiston tehtäväksi. (Verohallinto 2011a.)

Tavallisesti kirjanpitovelvollisen tulee pitää kahdenkertaista, suoriteperusteista kirjanpitoa. Kahdenkertaisessa kirjanpidossa liiketapahtumasta merkitään rahan käyttö sekä rahan lähde, eli merkintä tehdään aina kahdelle tilille. Kirjauksesta selviää myös käytetty kirjanpidon tili. Kirjanpitolain mukaan ammatinharjoittaja voi kuitenkin pitää halutessaan yhdenkertaista maksuperusteista kirjanpitoa, tilikauden on silloin oltava kalenterivuosi. Kirjanpitoon kirjataan liiketapahtumina tulot, menot, korot sekä verot. Myös tavaroiden ja palvelujen oma käyttö tulee merkitä liiketapahtumina kirjanpitoon. Yhdenkertaisen kirjanpidon tulee olla aina maksuperusteista. Kirjanpitoon merkityistä tapahtumista tulee olla kuitti tai muu tosite. Tositteiden tulee olla päivättyjä ja lisäksi numeroituja sekä liiketapahtumat pitää kirjata aikajärjestyksessä. Käteismaksut tulee kirjata joka päivä. Muut kirjaukset voidaan tehdä kuukausittain tai muulla vastaavalla sopivalla jaksotuksella. (Verohallinto 2011a.)

Kirjanpitokirjat sekä käyttöaikaa koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo tulee säilyttää vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Kirjanpitokirjoja ovat esimerkiksi tasekirja, taseerittelyt, pääkirjat ja päiväkirjat sekä muut mahdolliset kirjanpitokirjat. Tilikauden tositteet, liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto sekä muu mahdollinen liiketapahtumia varmentava kirjanpitoaineisto tulee säilyttää vähintään 6 vuotta sen vuoden lopusta lähtien, jonka aikana tilikausi on päättynyt. (Verohallinto 2011a.)

Kirjanpitoa tulee pitää tilikausittain ja tilikausi on normaalisti 12 kuukautta. Kahdenkertaista kirjanpitoa pitävän tilikausi voi olla muukin 12 kuukauden jakso kuin kalenterivuosi. Verohallinnon mukaan, kun yritystoimintaa aloitetaan tai lopetetaan tai tilinpäätöksen ajankohtaa muutetaan, tilikauden pituus voi tällöin olla pitempi tai lyhyempi kuin 12 kuukautta. Tilikauden enimmäispituus on 18 kuukautta. Jos kirjanpitovelvollisella on useampia liikkeitä, tulee niillä kaikilla olla

sama tilikausi. Tilikauden pituus tulee ottaa huomioon pääomatulon osuutta laskettaessa. 12 kuukautta pitempi tilikausi lisää pääomatulon osuutta ja tätä lyhyempi tilikausi taas pienentää sitä. Verotus toimitetaan aina verovuositain, tilikausi voi olla kalenterivuosi. Verovuosi voi olla myös tilikausi tai tilikaudet, jotka päättyvät kyseisen kalenterivuoden aikana. (Verohallinto 2011a.)

Perustettavan Tmi Paulin Sähkösuunnittelun kirjanpito, kuin myös muu taloushallinto, kuten laskutus on tarkoitus antaa osaavan tilitoimiston tehtäväksi. Näin säästyy yrittäjän aikaa varsinaiseen yritystoimintaan. Kirjanpidon ulkoistaminen takaa myös kirjanpidon oikeellisuuden. Huomioitava on se, että yrittäjä itse viimekädessä on vastuussa kirjanpidon oikeellisuudesta, vaikka sen tekisikin jokin tilitoimisto.

7.2 Tilinpäätös ja tilintarkastus

Tilinpäätös on laskelma tilikauden tuloksesta ja varoista sekä veloista. Tilinpäätös tulee laatia tilikausittain elinkeinotoiminnan kirjanpitoaineiston perusteella. Tilinpäätös koostuu muun muassa tuloslaskelmasta, taseesta liitetietoineen ja tase-erittelyistä. Tilinpäätöksen laadinnassa on noudatettava suoriteperustetta. Ne yritykset, jotka pitävät kahdenkertaista kirjanpitoa, tulee laatia tilinpäätös 4 kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös tulee päivätä ja allekirjoittaa. Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän ammatinharjoittajan tilinpäätökseen sisältyvät tuloslaskelma ja eriteltyt luettelot tilikauden päättyessä olleesta ammattia varten hankituista vaihto- ja käyttöomaisuudesta, saamisista, veloista ja varauksista. Tilinpäätöksestä ei kuitenkaan tarvitse laatia tasetta. Yhdenkertaisen kirjanpidon pitäjän tulee laatia tilinpäätös 2 kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Esimerkiksi julkisten osakeyhtiöiden tulee laatia myös toimintakertomus, jonka vaatimukset ovat tarkat. (Verohallinto 2011a.)

Suomen Taloushallintoliitto ry toteaa, jos enintään yksi seuraavista kolmesta rajasta ylittyy, yritys on pieni kirjanpitovelvollinen:

- tase 3 650 000 euroa
- liikevaihto 7 300 000 euroa
- henkilökuntaa keskimäärin 50

Pienellä kirjanpitovelvollisella on tilinpäätöksen vaatimuksissa helpotuksia, rahoituslaskelmaa sekä toimintakertomusta ei tarvitse tällöin laatia. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2015.)

Tasekirja on sidottu kirja ja sivut on numeroitava sekä lisäksi se on aina säilytettävä alkuperäisenä paperilla. Siinä tulee olla seuraavia asioita:

- määrämuotoinen tuloslaskelma
- määrämuotoinen tase
- rahoituslaskelma (ei ole pakollinen pienillä kirjanpitovelvollisilla)
- taseen liitetiedot
- toimintakertomus (ei pakollinen pienillä kirjanpitovelvollisilla)
- päiväys ja allekirjoitus
- luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja lisäksi tieto niiden säilytystavoista
- luettelo tositteiden lajeista ja tieto niiden säilytystavoista
- tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä (ei pakollinen toiminimessä ja pienessä yhtiössä).

(Suomen Taloushallintoliitto ry 2015.)

Jotta tilinpäätös olisi lain mukainen, siinä pitää olla myös liitetiedot. Liitetietojen antamisvelvollisuus riippuu yrityksen koosta ja yhtiömuodosta. Liitetietoja on vähiten pienessä toiminimessä, jonka pakollisia liitetietoja ovat vain: annetut pantit ja velan vakuudeksi annetut vakuudet ja vastuusitoumukset sekä valuuttamääräisten erien poikkeuksellinen kurssausperuste. Isoissa konserniyhtiöissä voi joutua antamaan jopa useita kymmeniä liitetietoja. Suomen Taloushallintoliitto ry:n mukaan osakeyhtiön tarvittavia liitetietoja ovat esimerkiksi tiedot poistoista, oman pääoman muutoksista, henkilöstöstä, henkilöstökuluista sekä siitä, miten paljon osakeyhtiö on luovuttanut omaisuuttaan velkansa vakuudeksi. Osakeyhtiön on lisäksi myös ilmoitettava tiedot annetuista rahalainoista osakkeenomistajille, johdolle tai näiden lähisukulaisille. Henkilöyhtiössä ilmoitettavia tietoja ovat mm. yhtiömiesten yhtiöpanostiedot sekä miten yhtiö on vastuussa yhtiömiehensä veloista tai mitä velkoja tai saatavia yhtiöllä on yhtiömiehiltä. Toimintakertomus on tilinpäätökseen liitettävä erillinen liite. Pienen kirjanpitovelvollisen ja pienen osakeyhtiön ei tarvitse laatia toimintakertomusta. Osakeyhtiön tulee kuitenkin esittää tilinpäätöksessään ne tiedot, joita osakeyhtiölaki toimintakertomukselta vaatii. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2015.)

Tase-erittelyt kuuluvat lain mukaisen tilinpäätöksen tekemiseen, tase-erittelyt eivät kuitenkaan ole julkisia. Tase-erittelyissä luetellaan yksityiskohtaisesti jokaisen taseen tilin sisältö omaa pääomaa lukuun ottamatta. Oma pääoma tulee eritellä tasekirjan liitetiedoissa. Esimerkiksi Ostovelat-tilin erittely sisältää tiedot jokaisesta tulleesta laskusta, jota ei ole tilinpäätökseen mennessä ennätetty maksaa. Erittelyyn tulee listata velkojan nimi, paikkakunta, laskun päiväys,

numero sekä euromäärä. Tase-erittelyt tulee myös varmentaa allekirjoituksella. Yrityksen johdolla on vastuu siitä, että mahdollisella tilitoimistolla on tarpeelliset ja oikeat tiedot erittelyiden tekemiseen. Tase-erittelyjen yhteyteen on myös hyvä liittää tilikohtaiset tuloslaskelma ja tase. Näin tulevat täytetyksi näyttö pääkirjan ja tilinpäätöksen aukottomasta kirjausketjusta. Tilintarkastajan valitsee yrityksen ylin päättävä elin. Tilintarkastuskertomuksessa kerrotaan siitä, antaaako tilinpäätös ja mahdollinen toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot, sekä ovatko tilinpäätös ja toimintakertomus yhtäläisiä. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2015.)

Tilintarkastus on pakollinen säätiöissä ja yhdistyksissä. Tilintarkastuksesta on vapautettu pienet yhtiöt; oy, osuuskunta, ay sekä ky. Toiminimen ja yksityisliikkeen ei myöskään tarvitse valita tilintarkastajaa. Tilintarkastaja voidaan jättääkin valitsematta, jos päättyneellä ja sitä edelliseltä tilikaudelta täyttyy korkeintaan vain yksi seuraavista ehdosta, jos ehdoista täyttyy enemmän kuin yksi, tällöin on tilintarkastaja valittava:

- taseen loppusumma yli 100 000 euroa
- liikevaihto yli 200 000 euroa
- palveluksessa yli 3 henkilöä.

(Suomen Taloushallintoliitto ry 2015.)

Tilinpäätöksen julkisuudella tarkoitetaan sitä, että jäljennös tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta lähetetään rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin. Osakeyhtiöllä ja osuuskunnalla tilinpäätös on julkinen. Henkilöyhtiön, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä on osakeyhtiö, tilinpäätös on kuitenkin julkinen samoin kuin henkilöyhtiön, jonka vastuunalaisena yhtiömiehenä on osakeyhtiömisteinen henkilöyhtiö. Myös muiden kirjanpitovelvollisten tilinpäätös on julkinen, kun kaksi seuraavista kolmesta rajasta ylittyy:

- liikevaihto 7 300 000 euroa
- taseen loppusumma 3 650 000 euroa
- palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

Rajojen ylittyessä ensimmäistä kertaa, tilinpäätöstä ei vielä silloin tarvitse julkistaa, sääntö tulee voimaan silloin, kun rajat ylittyvät toisen kerran peräkkäin. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2015.)

Perustettavalla Tmi Paulin Sähkösuunnittelulla tilikausi olisi sama kuin kalenterivuosi. Tilinpäätöksen tekeminen on tarkoitus antaa tilitoimiston tehtäväksi. Yksityisen elinkeinonharjoittajan

tilinpäätöstietoja ei tarvitse lähettää patenti- ja rekisterihallitukselle, elleivät kirjanpitolaissa mainitut edellytykset täyty. Tilintarkastuslaissa sanotaan, että yhtiö voi tietyin edellytyksin jättää valitsematta tilintarkastajan. Yksityisten elinkeinonharjoittajien ei tarvitse valita tilintarkastajaa.

7.3 Vakuutukset

Ennen yrityksen perustamista on tärkeää selvittää huolellisesti, millaisia vakuutuksia yritys ja yrittäjä tarvitsevat. Yrittäjän kannattaa arvioida yhdessä vakuutusyhtiön edustajan kanssa riskejä, jotka liittyvät aloitettavaan yritystoimintaan ja mitä niistä voidaan pienentää vakuutusten avulla. Uusyrittäjäkeskukset kertovat, että ainoa pakollinen vakuutus on yrittäjän oma eläkevakuutus, YEL-vakuutus. Jos yrittäjän työtulo on vähintään 7 502,14 euroa vuodessa (vuonna 2015) ja yritystoiminta on kestänyt neljä kuukautta, on YEL-vakuutus otettava eläkevakuutusyhtiöstä. YEL:n perusteella yrittäjälle maksetaan vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkettä sekä kuntoutustukea. YEL-työtulon onkin vastattava sen suuruista palkkaa, joka pitäisi ammattitaitoiselle henkilölle maksaa vastaavasta työstä. (Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

YEL-vakuutus tulee ottaa 18–67-vuotiaille henkilöille, jotka Suomessa toimivat yrittäjinä ja

- yritystoiminta kestää yhtäjaksoisesti vähintään neljä kuukautta
- arvioitu yrittäjän työtulo on vähintään 7 502,14 euroa vuodessa (vuonna 2015)
- maksu on 23,7 % työtulosta, yli 53-vuotiailla 25,20 % (vuonna 2015)
- uusi yrittäjä saa aina 22 %:n alennuksen maksuista ensimmäisten 48 kuukauden ajan.

(Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

Yrittäjän mahdollisia vapaaehtoisia vakuutuksia on esimerkiksi yrittäjän vapaaehtoinen tapaturmavakuutus, kattaa myös vapaa-ajan ja on vähennyskelpoinen kulu yritykselle. Keskeytysvakuutus, korvaa mahdollisesta liiketoiminnan keskeytymisestä aiheutuvien tulojen menetystä. Vastuuvakuutus, korvaa tietyin edellytyksin toiselle aiheutuneen vahingon sekä myös vahingon selvittelyn ja mahdolliset oikeudenkäyntikulut. Usein työn tilaaja esimerkiksi rakennus- ja siivousalalla vaatii vastuuvakuutusta. Vastuuvakuutuksen oikeusturvavakuutuksen tarkoituksena on korvata asianajo- ja oikeudenkäyntikulut, jotka voivat johtua esimerkiksi toimitus-, kauppa- tai urakkasopimuksesta, velan tai saatavan oikeellisuuden riitautumisesta, irtisanomiserimieliisyydestä, palkkaerimieliisyydestä sekä vuokrasopimussuhteesta. Omaisuus ja liiketilat on myös hyvä vakuuttaa mahdollisten vahinkojen varalta. (Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

Tulevalle yrittäjälle ainoa pakollinen vakuutus on yrittäjän eläkevakuutus (YEL), ja se otetaan eläkevakuutusyhtiöstä. YEL:n perusteella yrittäjälle tullaan maksamaan aikanaan vanhuuseläkettä ja tarvittaessa työkyvyttömyyseläkettä. Lisäksi olisi vielä hyvä ottaa konsulttivastuuvakuutus ja oikeusturvavakuutus. Konsulttivastuuvakuutus korvaa yrityksen tekemän piirustuksen, suunnitelman, laskelman tai ohjeen virheellisyydestä aiheutuneita henkilö- ja myös esinevahinkoja sekä työn tilaajalle aiheutuneita varallisuusvahinkoja. Oikeusturvavakuutus tuo turvaa riitatilanteita varten, esimerkiksi sopimuserimielisyyksissä. Oikeusturvavakuutus kattaa kustannuksia, joita aiheutuu lakimiesavun käyttämisestä riitatilanteessa.

8 MARKKINOINTI JA TOIMINNAN KANNATTAVUUS

8.1 Sisäinen ja ulkoinen markkinointi

Jotta yritys tuottaisi, sen on tunnettava markkinoiden tarpeet ja valmistamalla tuotteita tai palveluja, joilla on kysyntää. Sidosryhmät ovat ratkaisevassa osassa yrityksen menestymiseen. Vuosikymmenten aikana on ollutkin erilaisia käytäntöjä ja markkinointi on suuntautunut eri tekijöihin, kuten esimerkiksi tuotantoon, myyntiin, kysyntään sekä asiakkaisiin. Laatu ja yksilöllisemmät tuotteet ovat alkaneet kiinnostaa asiakkaita elintason ja ostovoiman kasvaessa. Tämä on johtanut siihen, että asiakkaiden tarpeet tulevat yritysten markkinoinnissa entistä tärkeimmiksi. Tätä markkinointia sanotaan asiakassuuntaiseksi markkinoinniksi ja siinä tärkeintä on asiakassuhde. Markkinoinnissa onkin tärkeää tuntea asiakkaiden tarpeet ja ostokäyttäytymisen mahdollisimman tarkasti. (Isokangas & Kinkki 2003, 194 - 196.)

Yritys käyttää markkinoinnissa sisäisiä ja ulkoisia keinoja. Yritys päättää sisäisistä keinoista, kuten esimerkiksi tuotantoprosessiin, hinnoitteluun, jakeluun sekä tiedottamiseen liittyvistä asioista. Ulkoisia tekijöitä ovat mm. toimialan kilpailutilanne, taloudellinen, poliittinen, oikeudellinen sekä sosiaalinen ympäristö. Menestyäkseen yrityksen on seurattava ympäristöä ja sen muutoksia. Ulkoinen markkinointi palvelee asiakkaita ja siinä määritellään, mitä myydään, millä hinnalla ja miten tuotetaan. Ulkoista markkinointia ovat myyntityö, mainonta sekä myynnin edistäminen. Ulkoisen markkinoinnin tavoitteena on hankkia yritykselle asiakkaita. Sisäisen markkinoinnin tavoitteena onkin saada jo hankitut asiakkaat pysymään tyytyväisinä asiakkaina. (Isokangas & Kinkki 2003, 196 - 197.)

Tmi Paulin Sähkösuunnittelu markkinoi asiakkaille sähkösuunnittelupalveluja yrityksen laadukkailla ajantasaisilla kotisivuilla ja ilmoituksilla paikallislehdissä Kala- ja Pyhäjokilaaksossa. Yritys markkinoi näkyvästi sähkösuunnittelupalveluja myös alueellisilla rakentajamessuilla. Yrityksellä on myös liikerakennuksen seinässä valomainos. Kotisivuilla esitellään yritys yhteystietoineen ja kerrotaan palvelujen tarjonnasta. Sieltä asiakas saa alkutietona sähkösuunnitteluun liittyen hyviä vinkkejä esimerkiksi. sähköpisteiden paikoista, valaistuksesta ja hälytysjärjestelmistä. Siellä on linkit alan valmistajiin, referenssikohteita ja kuvia kohteista. Sivuilta löytyy alan yleisiä määräyksiä kotitalouksille ja tietoa siitä, mitä hyvä sähkösuunnitelma sisältää.

8.2 Kilpailukeinot markkinoilla

Tuote (product), hinta (price), saatavuus (place) sekä viestintä (promotion) ovat kilpailukeinoja markkinoilla. Näistä käytetään nimitystä markkinoinnin 4P. Näillä keinoilla yritys pystyy vaikuttamaan asiakkaiden ostokäyttäytymiseen. Kilpailukeinoja ovat myös henkilöstö (people) sekä yrityksen toimintatavat (politics), näin muodostuu jo markkinoinnin 6P. Yrityksellä on mahdollista käyttää kilpailukeinoja yhdistelminä harkinnan mukaan ja saavuttaa ns. markkinointimix. Tämän yhdistelmän avulla on pyrkimys saavuttaa asiakaskohderyhmä ja myös kannattava liiketoiminta. (Isokangas & Kinkki 2003, 198 - 199.)

Perustettavan Tmi Paulin Sähkösuunnittelu -yrityksen kilpailukeinoja markkinoilla on sähkösuunnittelupalvelujen tarjoaminen lähellä potentiaalisille asiakkaille. Palvelu on asiakaslähdistä, ammattitaitoista ja ystävällistä sekä huomioi asiakkaiden tarpeet liittyen kodin sähkösuunnitteluun. Hyvässä suunnittelussa sähköpisteet ym. seikat mietitään tarkasti yhdessä asiakkaan kanssa ja annetaan vaihtoehtoja toteutukseen sähköturvallisuussäädösten rajoissa. Tärkeä kilpailukeino sähkösuunnittelutoimistolle on joustaa asiakaspalvelussa, esimerkiksi kiireellisessä tapauksessa jatkaa työaika. Sähkösuunnitelmien hinnat ovat markkinoilla kilpailukykyisiä ja suunnitelmat ovat laadukkaita. Sähkösuunnitelmissa on huomioitu sähköturvallisuussäädökset, ja suunnitelmat ovat kattavat sisältäen asiakirjat sekä dokumentit.

8.3 Toiminnan kannattavuus ja alkuinvestoinnit

Yritystoiminnan käynnistäminen edellyttää lähes aina investointeja, esimerkiksi tilat, laitteet, koneet sekä raaka-aineet. Yrityksen aloittaessa olisi hyvä investoida vain kaikkeen tarpeelliseen ja välttää sitomasta varoja kalliisiin tarpeettomiin investointeihin. Yleensä perusinvestointikuluja tulee enemmän mitä alussa on arvioinut. Jotta rahan tarve olisi selvillä ennen yritystoiminnan aloittamista, pitää tehdä tarkat investointilaskelmat. (Osuuspankki 2015.)

Jotta oma yritystoiminta olisi mahdollista aloittaa, tarvitaan alkuinvestointeja, esimerkiksi ohjelmisto suunnittelutyötä varten. Tietokone, puhelin ja tulostin ovat jo valmiina, samoin toimistokalusteet. Toiminnan alussa yrityksen toimitila olisi yrittäjän oman kodin lähellä vanhassa, suvun omistamassa omakotitalossa, josta maksettava vuokra on alhainen. Toimistotarvikkeita on hankittava ja ilmoitteluun ja markkinointiin tarvitaan varoja etenkin aloitusvaiheessa. Yrityksen aloitusvaiheen kustannukset olisivat yhteensä noin 11 310 euroa.

8.4 Toiminnan kulut

Yrityksen juoksevista kuluista tulee käyttöpääoman tarve, jonka luovat mm. yrityksen perustamiskulut, vuokrat, palkat, henkilösivukulut, vakuutusmaksut, tavaroiden hankinta, ostovelat, myyntisaamiset, markkinointikulut ja tarve yrittäjän omaan elämiseen. Käyttöpääoman tarve pitää ennakoida 2 - 3 ensimmäisen toimintakuukauden ajalle. Kuluja tulee myös tarvittavasta alkuvarastosta. Varsinaisen toiminnan kustannukset jaetaan muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin.

Muuttuviin kustannuksiin kuuluvat yleisesti raaka-aineet, tuotantotoimintaan ostetut alihankintapalvelut, työntekijöiden palkkakustannukset, henkilösivukustannukset, kuljetus, energiankulutus sekä kaluston ylläpito. Myytävien tavaroiden hankintamenot kuuluvat myös muuttuviin kustannuksiin. Muuttuvat kustannukset vaihtelevat toiminta-asteen mukaan.

Kiinteät kustannukset pysyvät vakiona toiminta-asteesta riippumatta. Niitä ovat esimerkiksi laitteiden ja kaluston sitoman pääoman korot ja niiden poistot, mainontakustannukset, tilavuokrat, lämmitys, sähkön perusmaksut, yritysjohdon ja toimihenkilöiden palkkakustannukset sivukuluneen, puhtaanapito, edustuskulut sekä toimistotarvikekulut.

8.5 Rahoituslaskelma

Alussa tulee tehdä rahoituslaskelma rahan tarpeiden ja rahan lähteiden selvittämiseksi. Rahan tarpeissa tulee luetella ne investoinnit, jotka täytyy tehdä, jotta liiketoiminta voisi käynnistyä. Laskelmaan tulee kirjata alkuvarasto, tuotantoon tarvittavat koneet, rekisteröintimaksut ja takuuvuokrat sekä käyttöpääoma. Koska toiminta ei tuota tuloa vielä riittävästi, pitää käyttöpääomavaraus varata kiinteitä kuluja varten, kuten palkat, vuokrat, vakuutukset, kirjanpito. Rahan lähteet voi muodostua omasta sijoitettavasta pääomasta ja apporttiomaisuudesta, lainasta, yritystuesta ja myös ulkopuolisista oman pääoman sijoituksista. Starttiraha ei kuitenkaan kuulu yrityksen varsinaisiin varoihin, se on tarkoitettu yrittäjälle henkilökohtaiseksi rahaksi omaan elämiseen. (Uusyrittäjäkeskukset 2015.)

8.6 Kannattavuuslaskelma

Yrityksen toiminnan saaminen kannattavaksi on aloittavan yrittäjän haaste. Yritystoiminnan tulee olla kannattavaa, jotta yritys menestyisi ja tuottaisi voittoa. Kannattavuudesta kannattaa tehdä laskelmia, vaikka näin yrityksen aloitusvaiheessa niitä on haastavaa tehdä. Laskelmia varten tulee tietää sähkösuunnittelupalvelujen hinnoittelu. Ollaan aktiivisesti yhteydessä potentiaalsiin asiakkaisiin, jotka ovat jo aikaisemmin olleet yhteydessä sähkösuunnitelman tilaamiseen liittyen. Alustaviin kannattavuuslaskelmiin ei aina kuitenkaan voi täysin luottaa. Liiketoimintasuunnitelma auttaa myös kannattavuuden saavuttamisen suunnittelussa. Yrityksen kannattavuutta pohdittaessa tärkein asia siinä on oikea hinnoittelu ja kustannusten minimointi.

Kannattavuuslaskelma tehdään, jotta voitaisiin selvittää, missä kohtaa valitulla hintatasolla ja katerakenteella syntyy nollatulot. Nollatulot on kriittinen piste myyntimäärään nähden. Sen avulla analysoidaan, onko myyntitavoite saavutettavissa. Myyntitavoite (liikevaihto) voidaan vielä jakaa kuukausi-, viikko- tai tuntimyyntitavoitteeksi. Vaihtoehtoisesti voidaan lisäksi analysoida, kannattaako katetta ja myyntihintaa muuttaa, jos myyntimäärän arvellaan olevan epärealistinen. (Uusyrityskeskukset 2015.)

8.7 Myyntilaskelma

Myyntilaskelmassa jaetaan kannattavuuslaskelman osoittama minimilaskutustavoite eri asiakasryhmien ja tuotteiden kesken. Tämä helpottaa asiakkaiden tärkeyden arvioimista, huomioidaan mahdolliset alennukset sekä myytävien tuotteiden muuttuvat kulut. Myyntilaskelma kertoo myös yrittäjälle, mikä toiminnan volyyymi on riittävä nollatuloksen ylittämiseksi.

9 TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Alustavista kannattavuuslaskelmista ja liiketoimintasuunnitelmasta käy ilmi, että yritystoiminta olisi kannattavaa ja siten myös yritys perustaa. Tarkoituksena on perustaa yritys lähitulevaisuudessa. Ennen yritystoiminnan aloittamista täytyy hoitaa yrityksen perustamistoimet ja rekistereihin ilmoittautuminen, kuten tiedot Verohallinnon rekisteriin ja Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin. Näitä yrityksen perustamiseen liittyviä asioita on tässä opinnäytetyössä tuotu esille ja selvitetty sekä pohdittu laajasti eri vaihtoehtoja niin yritysmuodon kuin verotuksen ja markkinoinnin kannalta. Rahoitussuunnitelma on yksi tärkeistä asioista, jotta ollaan selvillä, mitä omaa pääomaa tarvitaan, mikä on vieraan pääoman osuus ja mistä se saadaan. Taloushallinnon järjestäminen on viisainta antaa asiantuntevan tilitoimiston hoidettavaksi. Mahdolliset saatavat tuet tulee myös selvittää. Näiden tietojen ja laskelmien pohjalta näyttäisi olevan hyvä perusta ryhtyä yrittäjäksi ja perustaa sähkösuunnittelupalveluja tarjoava yritys. Oman paikkakunnan yritysneuvontaan kannattaa olla yhteydessä, jotta kaikki perustamiseen liittyvät seikat tulevat huomioituiksi. Eniten kuitenkin askarruttaa, miten päästä uutena yrittäjänä markkinoille kilpailukykyisin hinnoin ja saada asiakkaiden luottamus.

Liiketoimintasuunnitelmaa ei sisällytetä tähän työhön, vaan se pidetään erillisenä liitteenä. Liiketoimintasuunnitelma sisältää myös Tmi Paulin Sähkösuunnittelutoimiston rahoitus-, kannattavuus- sekä myyntilaskelman. Opinnäytetyön tavoitteet tulivat myös hyvin saavutettua, koska sisältö käsittelee asioita laajalta pohjalta ja monipuolisesti sekä auttaa sähkösuunnittelutoimiston perustajaa yritystoiminnan aloittamisessa.

LÄHTEET

Isokangas, J. & Kinkki, S. 2003. Yrityksen perustoiminnot. Basic Business Operations. 1–2. painos. Vantaa: WSOY.

Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus Oy 2015. YT9 Yrityksen perustamisopas. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.yritystulkki.fi/files/yt9_perustaminen_keuke.pdf. Luettu 14.4.2015.

Keski-Uudenmaan Uusyrityskeskus ry 2016. Yrityksen perustamisen vaiheet. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://yritysstartti.fi/yrityksen-perustamisen-vaiheet>. Luettu 29.12.2015.

Meretniemi, I. & Ylönen, H. 2008. Yrityksen perustajan käsikirja. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö Otava Oy.

Osuuspankki 2015. Yrityksen perustajan opas. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.op.fi/media/liitteet?cid=150104910>. Luettu 14.4.2015.

Patentti- ja rekisterihallitus 2014. Nimiohjeet. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystennimet/nimiohjeet.html#sukunimet5>. Luettu 14.4.2015.

Raatikainen, L. 2001. Liikeideasta liikkeelle. Helsinki: Oy Edita Ab.

Suomen Virtuaaliammattikorkeakoulu 2015. Yrittäjyys. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www2.amk.fi/mater/kulttuuri/muotoilun_perusteet4/files/yritysjyys.pdf. Luettu 12.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2013. Yrityksen perustamisen vaiheet. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustaminen/>. Luettu 14.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2014a. Toiminimi eli yksityinen elinkeinonharjoittaja. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/elinkeinonharjoittaja/>. Luettu 15.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2014b. Osakeyhtiön perustamistoimet ja yhtiömuodon sääntely. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/osakeyhtio/>. Luettu 15.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2014c. Avoimen yhtiön perustaminen ja vastuut. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/avoinyhtio/>. Luettu 15.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2014d. Kommandiittiyhtiön perustaminen ja vastuut. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/kommandiittiyhtio/>. Luettu 16.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2015a. Yrittäjyys Suomessa. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/yritysjyysuomessa/>. Luettu 12.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2015b. Perustamistoimet ja vastuut. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustamistoimet/>. Luettu 14.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2015c. Yrityksen perustamisen vaiheet. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/minustakoyrittaja/perustaminen/>. Luettu 14.4.2015.

Suomen Yrittäjät 2015d. Yritystuet. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/lappi/ylitornio/rajayrittajan-abc/yritystuet/>. Luettu 15.4.2015.

Taloushallintoliitto ry 2015. Kirjanpidon ABC. Tilitoimiston asiakas » Kirjanpidon ABC. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.taloushallintoliitto.fi/tilitoimistot/kirjanpidon_abc/. Luettu 16.4.2015.

Taloussanomien 2014. Suomen "Yrittäminen ei kannata" -asenne onkin myytti. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.taloussanomien.fi/yrittaja/2014/04/16/suomen-yrittaminen-ei-kannata-asenne-onkin-myytti/20145506/137>. Luettu 12.4.2015.

Tilastokeskus 2011. Yritysten lukumäärän, henkilöstön ja liikevaihdon kehitys 2000–2010. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/syr/2010/syr_2010_2011-11-25_tie_001_fi.html. Luettu 29.12.2015.

Uusyrittäjäkeskukset 2015. Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2015. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.maallemuutto.info/Liitetiedostot/SUK_opas_2015_web.pdf. Luettu 14.4.2015.

Verohallinto 2010. Ennakkoperintärekisteri. Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Liikkeen- ja ammatinharjoittaja > Ennakkoperintärekisteri. Www-dokumentti. Saatavissa: http://verohallinto.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Ennakkoperintarekisteri. Luettu 16.4.2015.

Verohallinto 2011a. Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi. Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Liikkeen- ja ammatinharjoittaja > Tuloverotus > Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi. Www-dokumentti. Saatavissa: [http://verohallinto.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi\(9362\)](http://verohallinto.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Tuloverotus/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi(9362)). Luettu 15.4.2015.

Verohallinto 2011b. Arvonlisäveron alarajahuojennus. Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Liikkeen- ja ammatinharjoittaja > Arvonlisäverotus > Arvonlisäveron alarajahuojennus. Www-dokumentti. Saatavissa: [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus\(11826\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaveron_alarajahuojennus(11826)). Luettu 16.4.2015.

Verohallinto 2011c. Rakennusalan käännetty arvonlisäverovelvollisuus. Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Liikkeen- ja ammatinharjoittaja > Arvonlisäverotus > Rakennusalan käännetty arvonlisäverovelvollisuus. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Rakennusalan_kaannetty_arvonlisaverovelvollisuus. Luettu 16.4.2015.

Verohallinto 2012. Ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähentäminen. Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Liikkeen- ja ammatinharjoittaja > Arvonlisäverotus > Ostoihin sisältyvän arvonlisäveron vähentäminen. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Ostoihin_sisaltyvan_arvonlisaveron_vahentaminen. Luettu 16.4.2015.

Verohallinto 2013a. Arvonlisäverotus. Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Liikkeen- ja ammatinharjoittaja > Arvonlisäverotus. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus. Luettu 16.4.2015.

Verohallinto 2013b. Miten arvonlisäveron määrä lasketaan? Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Liikkeen- ja ammatinharjoittaja > Arvonlisäverotus > Miten arvonlisäveron määrä lasketaan?

Www-dokumentti. Saatavissa: [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Miten_arvonlisaveron_maara_lasketaan\(9619\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Miten_arvonlisaveron_maara_lasketaan(9619)). Luettu 16.4.2015.

Verohallinto 2013c. Kausiveroilmoituksen antaminen. Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Osakeyhtiö ja osuuskunta > Kausiveroilmoitus. Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Kausiveroilmoitus. Luettu 16.4.2015.

Verohallinto 2015. Tuloverotus - avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Yritys- ja yhteisöasiakkaat > Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö > Tuloverotus . Www-dokumentti. Saatavissa: https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Tuloverotus . Luettu 16.4.2015.

Veronmaksajain Keskusliitto ry 2015. Arvonlisävero. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.veronmaksajat.fi/luvut/tilastot/kulutusverot/arvonlisavero/>. Luettu 16.4.2015.

Yrityksen Perustaminen.net 2013. Yrityksen perustaminen. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://yrityksen-perustaminen.net/>. Luettu 12.4.2015.

Yritys-Suomi 2013. Opas yrittäjyyteen. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yritys-suomi.fi/documents/10179/60819/Opas+yritt%C3%A4jyyteen+2013.pdf/25e81455-7eb9-4784-b94f-516240f93709>. Luettu 15.4.2015.

Yritys-Suomi 2015. Yrittäjän ominaisuudet. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://www.yritys-suomi.fi/yrittajan-ominaisuudet>. Luettu 12.4.2015.